

If undelivered return to:
"GLASILO K. S. K. JEDNOTE"
8117 St. Clair Ave.
CLEVELAND, O.
The largest Slovenian
Weekly in the United States
of America.
Sworn circulation 17,400
Issued every Tuesday
Subscription rate:
For members yearly\$0.84
For nonmembers\$1.00
Foreign Countries\$3.00
Telephone: Randolph 3912

GLASILO K. S. K. JEDNOTE
OF THE GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION
Entered as Second-Class Matter December 12th, 1923 at the Post Office at Cleveland, Ohio, Under the Act of August 24, 1912.
ACCEPTED FOR MAILING AT SPECIAL RATE OF POSTAGE PROVIDED FOR IN SECTION 1103, ACT OF OCTOBER 3, 1917. AUTHORIZED ON MAY 22, 1918.

Najveći slovenski tednik
v Zdrženih Državah
Izhaja vsak torek
Ima 17,400 naročnikov
Naročnina:
Za člane, na leto.....\$0.84
Za nečlane\$1.00
Za inozemstvo\$3.00
NASLOV
uredništva in upravnništva:
8117 St. Clair Ave.
Cleveland, O.
Telefon: Randolph 3912

CLEVELANDSKE NOVICE.

—The Northern Ohio Fruit Growers Association, ki ima svoj glavni stan v šobi št. 203, stara sodnija, naznanja sledeče: Osebe, ki so nadlegovane pri tem, ko prodajajo, prevažajo ali spravljajo grozdje ali pa sladki mošt, in sicer nadlegovane po takozvanih suhaških agentih, naj to takoj naznanijo policiji ali pa omenjeni družbi, 203 Old Court House, telefon Main 445, ki se bo takoj potrudila, da v polnem obsegu postave pritira dotične takozvane suhaške agente pred postavo.

Zrtve takih nepostavnih dejanj naj si zapomnijo imena enakih agentov, in če imajo avtomobil, naj si zapomnijo njih licenčni številki. Tudi pridržite katerekoli listine, ki vam jih pokažejo ali preberejo. G. W. Elliot, tajnik Dover Village, O., W. Johnson, Geneva, O. Nadalje se je posebni farmarški odbor sestel z Mr. Bernsteonom, zvezinim pravdnikom, in Mr. Bernsteonom je izjavil sledeče:

Farmarji lahko prodajajo grozdje komurkoli hočejo. Vsakdo lahko kupuje grozdje, kadar koli hoče, da vsakdo lahko stiska grozdje in dela mošt. Vsakdo lahko kupuje mošt, in vsakdo lahko odpelje mošt na svoj dom, kjer ga lahko postavno drži. Končno se je izjavil zvezin pravdnik, da "razven če vlada dožene, da se v privatni hiši prodaja opojna pijača, zvezina vlada ne bo izdajala varantov proti stanovanjem privatnih hiš." To so uradne izjave. Mi še enkrat opozarjamo ljudi, ki imajo mošt, da se zadrže v svojih domovih, naj uživajo božjo kapljo brez strahu, toda dostojno in mirno, in nobene sitnosti ne bo.

"A. D."

—V nedeljo, 31. oktobra zvečer ob 7:30 se vrši pri slovenski župniji sv. Vida slovesna sv. birmo. Pričakuje se okoli 400 birmancev. Natančen spored priobči prihodnjič.

—Predzadnje nedelje se je vrnil iz stare domovine Rev. Milan Slaje, pomožni župnik slovenske cerkve v Collinwoodu; na obisku v domovini se je mudil tri mesece. Dobro došel!

—Desetletni Viktorček Urbas, 1097 E. 64th St. je splezal na črevo, 15 čevljev visoko, tik pred svojim domom. Njegov bratec Louis je zagnal proti njemu v šali nogometno žogo. Žoga je zadela Viktorja, ki je padel z drevesa in si močno poškodoval glavo. Odpeljali so ga težko ranjenega v St. Lukes bolnico, kjer je v sredo, dne 13. oktobra popoldne umrl na poškodbah. Naše sožalje prizadetim starišem.

—Umrila je dobro poznana rojakinja Jera Terhien, ki je zadnja leta bivala v Massillon, O. Rojena je bila leta 1864 pri Sodražici. V Ameriki se je nahajala okoli 35 let. Zapuščala dva sina in štiri hčere, ki biva v Clevelandu, eno sestro, Mary Novak, in eno sestro, Cecilijo, v stari domovini. Pogreb se vrši v sredo jutraj v Massillon, O. Počivalj v miru, sorodnikom naše iskreno sožalje.

—V četrtek je umrla 19 let

KVOTA

JUGOSLOVANSKA KVOTA V NOVEM FISKALNEM LETU

Ameriški konzulati so od 1. julija do konca avgusta izdali 121 priseljenjskih viz na račun jugoslovanske kvote. Kakor znano, novo fiskalno leto začne 1. julija in jugoslovanska kvota za leto dni znaša 671. Ameriški konzuli smejo vsak mesec izdajati največ desetino letne kvote. Kdor pa je dobil priseljenjsko vizo, ima še tri mesece časa, da jo uporabi za prihod v Zdržene Države. Nekatere skupine priseljencev so izven kvote, zlasti žene in neoletni otroci (do 18. leta) ameriških državljanov. Druge skupine pa imajo prednost v kvoti, v glavnem stariši in otroci (od 18. do 21. leta) ameriških državljanov, kakor tudi poljedelci po poklicu in njihove družine. Te prednostne skupine pa ne smejo uporabiti več kot polovico letne kvote. Vsa njihova prednost dejanski obstoja v tem, da prihajajo prej na vrsto, kot oni, ki nimajo prednosti. Število priseljencev izven kvote ni nikakor omejeno.

Iz zgornjega je razvidno: da bi ameriški konzulati tekom prvih dveh mesecev tekočega fiskalnega leta bili lahko izdali 134 priseljenjskih viz. Toda izdali so jih le 121. Od teh je bilo 63 viz za prednostne priseljence in 58 za navadne priseljence.

Zrtve nemirov na Kitajskem.

Hankow, Kitajska, 13. oktobra. — Po uradnem izveščju je v mestu Wuchang tekom dveh mesecev vsled lakote umrlo 10,000 ljudi; te žrtve ima na vesti rdeča kantonska armada, ki še vedno oblega mesto. Ker se oblasti dosti ne brigajo za pokopavanje teh mrtličev, leži še na stotine že nagnitih trupel po cestah v bližini mesta.

Drago oglaševanje.

Eden izmed največjih ameriških magazinov (tednikov) je "Liberty," dasiravno izhaja komaj dve leti, pa se tiska že v 1,100,000 izvodih.

Lastništvo označenega lista je baš te dni naznanilo, da bodo od 1. novembra t. l. cene oglasov zvišane na podlagi sledečih lestvice: ena vrsta bo veljala \$6.25, osemna strani \$468.75, četrtna \$937.50, polovica \$1,875, cela stran navaden tisk \$3,750, cela stran dvobarven tisk \$4,500, cela stran tiskana v štirih barvah \$5,500, zadnja stran na platnicah \$8,000.

stara Florenc Gnidovec, družine Gnidovec, živeče na North Randall; bolehal je teden dni. N. v m. p.

—Dne 13. oktobra se je v cerkvi sv. Lovrenca v Newburgu poročila Miss Mary Globokar, najstarejša hčerka predsednika društva sv. Lovrenca, št. 63, sobrata Anton Globokarja za Mr. Anton Pucel-nom. Svatba se je vršila v Slovenskem Narodnem Domu ob obilni udeležbi gostov. Naše iskrene čestitke! Na mnoga, srečna leta!

KONVENCIJA A. F. OF L.

ZBOROVANJE ZAKLJUČENO PRED GREEN ZOPET IZVOLJEN

Detroit, Mich., 15. oktobra. — Včeraj je bila v tem mestu se vršela redna letna konvencija ameriške delavske federacije (A. F. of L.) zaključena. Za predsednika te največje delavske unije, ki šteje nad dva milijona članov, je bil ponovno soglasno izvoljen dosedanj predstnik William Green, tako so bili zopet izvoljeni večino ma vsi stari uradniki; prihodnja konvencija se vrši drugo leto v Los Angeles, Cal.

Pred nekaj dnevi je bila na dnevnem redu konvencije zelo važna točka, da bi označena zveza priznala sedanjo sovjetsko vladu na Ruskem; ta predlog je z veliko večino propadel. Ameriški unijski delavci nečesto stopiti v zvezo z organiziranim ruskim delavstvom, ker le-ta zagovarja tretjo internacionalo, koje namen je s silo zavzeti vso svetovno industrijo.

Zadnji dan pred zaključkom konvencije se je debatiralo o mehiški delavski federaciji in mehiški vladi. Rezultat te debate je bil, da se ameriška delavska federacija noče vmešavati v sedanje verske prepire v Mehiki. Dalje je konvencija izrekla svojo obsodbo glede nepravičnega postopanja fašistov v Italiji, ki je hud sovražnik organiziranega delavstva. Predlog, oziroma priporočilo, da bi Zdržene Države pristopile v Svetovno razsodišče in Ligo narodov je bil v rešitev izročen glavnemu odboru delavske federacije.

Vdanostna izjava Poljakov.

Washington, 15. oktobra. — Včeraj se je mudila pri predsedniku Coolidge večja deputacija, ki je zastopala vladu poljske republike. Pri tej priliki je bilo predsedniku izročeno sto krasno izdelanih albumov z vdanostno izjavo poljskega naroda, katero je poslal Zdrženim Državam ameriškim povodom 150-letnice proglašenja neodvisnosti. Vsak album vsebuje 50,000 podpisov poljskih državljanov raznih stanov in poklicev. Ti albumi nosijo tudi podpise 1,000,000 dolarjev iz Poljske, kar tvori eno šestino vsega prebivalstva označene republike.

Prvi clevelandski katoliški škof.

Na južni strani katedrale sv. Janeza Krstnika v Clevelandu se nahaja bronast spomenik Amadeja Rappe, prvega cerkvenega nadpastirja označene škofije, ki je storil mnogo dobrega za to mesto. Škof Rappe je bil rojen na Francoskem; svoja prva leta mladosti je prebil na očetovi farmi, nakar so ga poslali v šole v mesto Boulogne. V mašnika je bil posvečen leta 1829. Nekaj let zatem se je na povabilo škofa Purcella iz Cincinnati izselil v Ameriko ter se nastanil v Clevelandu, kjer je opravljal razna misijonska dela. Za škofa v Clevelandu je bil posvečen leta 1847, umrl je pa leta 1877.

DOSEŽENA PORAVNAVA

BIVŠI NEMŠKI KAJZER BO DOBIL SVOJE PREMOŽENJE NAZAJ.

Berlin, 15. oktobra. — Bivši nemški cesar Viljem je postal z današnjim dnem zopet eden izmed najbolj bogatih mož v Nemčiji s tem, da je pruska državna zbornica odobrila pobotanje z njim in njegovo družino. Hohenzollerei dobijo od nemške države 15 milijonov mark v zlatu, 380,000 akrov zemlje (raznih posestev), več gradov in dragocenih umetnin, ki so bile pred vojno njih last. Skupno vrednost vsega tega se računa od 30 do 40 milijonov dolarjev.

Za to pobotanje je bilo oddanih 258 glasov, proti 37, petinšestdeset poslancev pa ni hotelo glasovati.

Ko se je naznanilo izid glasovanja, je nastala v zborovalni dvorani velika rabuka. Navzoči komunistični poslanci so zagнали velik krik napram predsedniku zbornice; pri tem so leteli tintniki in drugi razni predmeti na njegovo mizo. Tako so razjarjeni komunisti tudi s pestmi bili po glavah socialističnih poslancev in nacionalistov; šele policija je s težko silo zopet naredila mir v dvorani. Pred palačo parlamenta je bila tudi zbrana velika množica komunistov, ki so hoteli s silo vdreti v zbornico, toda končno jih je potisnila policija nazaj.

Bivši nemški prestolonaslednik bo dobil veleposestvo Oele, ekskajzerja na grad Homburg za slučaj, če se povrne nazaj v domovino.

Kakor znano, se je vršilo pred nekaj meseci splošno glasovanje med nemškim ljudstvom, da se ekskajzerju vrne del njegovega premoženja; za to je bilo oddanih okrog 20 milijonov glasov. Ker pa označeno splošno glasovanje ni prodrla v prid Viljema, je to točko sedaj pruska zbornica ugodno rešila. Pobotanje z ekskajzerjem kaže očitno, da je nemška vlada pri volji, da bi se Viljem zopet vrnil nazaj v svojo domovino.

Rumunska kraljica v Clevelandu

Rumunska kraljica Marija bo obiskala s svojim spremstvom naše mesto dne 6. decembra, kjer ostane dva dni. V Clevelandu živeči Rumunci ji bodo priredili sijajen sprejem; Cleveland je namreč druga največja rumunska naselbina v Ameriki, prekaša jo samo še Detroit. V imenu mesta bo kraljico pozdravil župan Marshall, v imenu države Ohio pa guverner Donahey. V mestnem sprejemnem odboru se nahajata tudi namestnik councilman John Mihelich.

Ker imamo v Clevelandu zelo slabo in že staro železniško (Union) postajo, se ne bo tukaj vstavil poseben vlak z rumunsko vladarico. Vodstvo New York Central železnice bo na zapadni strani mesta, blizu Edgewater parka, kjer živi največ Rumuncv dalo narediti posebne stranske tračnice, kjer se bo ustavil vlak z rumunskimi gosti.

RUMUNSKA KRALJICA

MATI JUGOSLOV. KRALJICE DOSPE V AMERIKO

New York, 16. oktobra. — Rumunska kraljica Marija bo dospela v ponedeljek 18. oktobra v New York. Dasiravno se bo mudila v Zdrženih državah kot privatna oseba, ji bodo po raznih mestih izkazovali izvanredne časti kot vladarici. Kakor znano, je rumunska kraljica Marija mati jugoslovanske kraljice.

Dospesvo semkaj jo bo v imenu države New York pozdravil guverner Smith, v imenu mesta pa župan Walker; od tukaj se bo podala v Washington, da se poklene predsedniku Coolidgeu; zatem bo obiskala vsa večja mesta naše Unije.

Doslej se je mislilo, da bo imelo rumunsko poslanstvo v Washingtonu priliko dajati pojasnila o potovanju kraljice; ta načrt je bil pa danes prekličan. Rumunska kraljica noče imeti nobenega tozadevnega stika s tem uradom, ker se bo tukaj mudila kot povsem privatna oseba; pač ima vse to v oskrbi njena osebna prijateljica Mme. Loie Fuller, znana plesalka in igralka.

Vodstvo Ambassador hotela v New Yorku je delalo že več dni priprave za stanovanje rumunskih gostov; v to svrhu je izdalo že nad \$30,000, toda Mme Fuller je sedaj določila, da bo kraljica Marija stanovala par dni v nekem drugem hotelu.

Ker se kraljica Marija osobito zanima za naš zapad, bo obiskala tudi državo Californijo, Montano in Colorado.

Vodstvo neke filmske družbe ji je ponudilo \$25,000 za vsake nastop, če bi hotela sodelovati pri novi igri "Resurrection" (Vstajenje), kjer se rabi v igri tudi kraljico; toda rumunska vladarica je to ponudbo odklonila.

Lep zaslužek pri rokooborbi.

Pred nedavnim se je vršila v Philadelphiji znamenita rokooborba med prvacom borilec Dempseyem in njegovim nasprotnikom Tunneyem. Dasiravno je zmagal slednji, je imel od te borbe Dempsey največ dobička. Rokoborba, ki je trajala samo 30 minut, je Dempseja obogatela za \$750,000; torej je zaslužil bivši prvak rokooborcev vsako minuto po \$25,000. To svoto se mu je plačalo kot delež skupnih dohodkov pri vstopnini. Dempsey si je s tem športom že toliko zaslužil, da premore danes več milijonov.

Novovrstna tatvina.

V bližini Ottawa, Ill., so nedavno tatovi ukradli skoro čisto novo Wacov aeroplan; o kojem ni duha ne sluha. Tatvina se je izvršila po noči. Oblasti so mnenja, da so tatvino izvršili bootleggerji v svrhu tiho-tapstva.

—Ceni in vpoštevac delo uradnikov tvojega krajevnega društva! Pokaži jim vedno svoje zaupanje z dobro besedo in tudi z dejanjem.

GROZEN UMOR

MATI ZASTRUPILA TRI SVOJE OTROKE

Los Angeles, Cal., 17. oktobra. — Danes zjutraj so našli v hiši odvetnika John M. Chamberlain njegovo ženo mrtvo tako tudi vse tri otroke, katere je s plinom zastrupila.

Predno je izvršila ta grozen čin, je na predvečer vzela vse tri malčke s seboj v neko kino gledališče. Vrnivša se domov jim je dala večerjo in nekaj uspalvalnih praškov, nakar jih je spravila k počitku in odprla vse plinove cevi.

Med tem časom je Mrs. Chamberlain napisala štiri male listke. V prvem in drugem je bilo označeno, da sta hčerki Edwina 9 in Delamya 7 mirno in lahko za vedno zaspali, petletni sinček John je pa petkrat zastokal in vzdihnil. V zadnjem pisemcu je morilka in samomorilka navedla vzrok svoje-ga čina: Umorila je otroke, ker nima dosti denarja, da bi se njena družina lahko fino preživljala. V tem pisemcu je vzela tudi od moža slovo s prošnjo, da naj da vsa trupla sežgati.

—Število učencev in dijakov, ki obiskujejo razna katoliške šole naše clevelandške škofije znaša letos 69,127 ali za 2,274 več kot lansko leto.

Ogromno podjetje.

General Motors korporacija ki ima svoj glavni urad v New Yorku, je največje podjetje za izdelovanje avtomobilov in truckov na vsem svetu. Označena družba kontrolira 29 drugih družb, ki imajo svoje tovarne v 36 mestih Amerike in 12 v Evropi. Skupno število delničarjev General Motors Corporation znaša 45,800; skupno število delavcev pa 151,000, ki zaslužijo letno okrog 254 milijonov dolarjev skupaj. Označena korporacija dela svoje finančne posle z 12,500 različnimi bankami proda pa vsak mesec približno 100,000 avtomobilov in truckov.

Število kristjanov na svetu.

Po zadnji statistiki se računa, da živi dandanes na vsem svetu 566,201,000 kristjanov ali dobra tretina vsega prebivalstva. Rimokatolikov je 273,000,000, protestantov 170,900,000 in 121,800,000 iztočnih ortodoksov. V Zdrženih Državah ameriških je nekaj nad devetnajst milijonov rimokatolikov.

Sifajna plača najboljšega žogarja.

New York. — Z letošnjo sezono je potekla pogodba, katero je imel najboljši igralec baseball igre v Ameriki, znani Babe Ruth. Zadnja tri leta je dobival pa \$1,000 na teden. Babe Ruth pravi, da bo v bodoče zahteval \$150,000 letne plače, drugače ne obnovi pogodbe z Yankee lastniki v New Yorku.

AGITIRAJTE ZA K. S. K. JEDNOTE!

RAZNE VESTI

Zaprta banka.

Pittsburgh, Pa., 16. oktobra. — Državni bančni pregledniki so odredili, da je morala tukajšnja banka The Brotherhood Savings and Co., danes zapreti svoja vrata, ker so trije uradniki označenega denarnega zavoda banko ogoljufali za \$102,000. Z nekim agentom so naredili kupčijo za vočjo svoto bondov, kateremu so izročili ček za \$102,000. Navedeni agent je ček v neki drugi banki vnovčil, bondov pa ni izročil, oziroma prinesel. Pregledovalci bodo sedaj pregledali vse knjige in finančno stanje banke, da doženejo skupen deficit. V tej banki je imelo mnogo delavskih organizacij svoje vloge, tako tudi posameznih delavcev, kajti ta banka je bila v zvezi z unijo A. F. of L.

Sovražniki svetih podob.

Mexico City, Mehika, 15. oktobra. — Mehški predsednik Calles je sporazumno z naučnim tajnikom Casaurancem odredil, da morajo iz vseh školskih sob izgniti vse sv. podo-be, tako tudi razpelo krifžana Jezusa. Ta odredba velja za vse javne, tako tudi za vse privatne (katoliške) šole.

Prošnja.

Kdor izmed cenjenih čitate-ljev "Glasila" ima morda še št. 26, z dne 29. junija t. l. na razpolago ali shranjeno, naj isto izvoli poslati uredništvu našega lista, ker so nam te številke vse pošle.

Za varnost na poštinih vlakih.

Washington, 16. oktobra. — Ker so se pričeli poštini ropi vedno bolj in bolj množiti, bo vlada določila zopet večje število vojaštva v svrhu varnosti. Tozadevno se je danes generalni poštar New posvetoval z generalom Lejeune, ki mu je obljubil svojo pomoč.

Sele pred nekaj dnevi so poštini banditje pri belem dnevu napadli v Elizabeth, N. J., pošt-ni truk, ubili voznika in odnesli \$150,000 gotovine.

V bodoče bo čuvalo vsak pošt-ni vlak nekaj mornaričnih vo-jakov; tako bodo zastražena tu-di večja poštna poslopja in pošt-ni vozovi; v to svrhu bo pride-ljenih okrog 3,000 mošt.

1,200 vojakov ponesrečenih.

Shanghai, Kitajsko, 16. oktobra. — Ko se je včeraj kitaj-ska bojna ladja Kuang Yuang bližala pristanišču Kiuksiang, je nastala na nji razstrelba mu-nicije. Izmed 1,500 vojakov jih je zgorelo in ugonilo 1,200.

Za poplavljenec v Jugoslaviji.

Ameriški Jugoslovani so od 1. avgusta do 5. oktobra t. l. nabrali za stradaloga poplav-ljenec v Jugoslaviji znesek \$10,307.40. Ta svota je bila izročena Narodnemu odboru rdečega križa SHS.

Dragocena kokoš.

V Hampon poljedelski šoli v Virginiji imajo kokoš Plymouth Rock pasme po imenu "Prin-cess," ki je izlegla tekom ene-ga leta 329 jajec ter s tem do-segla svetovni rekord kot naj-boljša producentinja jajec.

Društvena naznanila in dopisi

IZJAVA

Iz urada društva sv. Franciška Serafinskega, št. 46, K. S. K. Jednote, New York, N. Y. V št. 212 "Glas Naroda" je odstopil član Agrizij Jerman priobčil sledeči oglaš:

"Mr. Anton Grdina, glavni predsednik K. S. K. Jednote v Clevelandu, Ohio.

"Spodaj podpisani član društva sv. Franciška, št. 46, naznanjam s tem odstop od društva in Jednote.

"Vzrok je to, ker nočem postati žrtev sodbe samopašne strankarske politike Mr. Grdine ter newyorških ciganov.

"Člani trezne misli mi ne bodo štel v zlo, ker je marsikateremu znano "What is going on" tako pri društvu kot pri Jednoti.

"Po mojem prepričanju je pravica v smislu pravil nedosegljiva.

"Zatorej je edina smer odstop od društva in organizacije, katero vodijo tak smolnati elementi.

Agrizij Jerman, član dr. sv. Franciška."

(Adv.)

O tem oglasu se je razpravljalo na izvanredni seji našega društva, dne 13. oktobra t. l. in sklenilo, da se priobči v "Glasilu" sledečo izjavo:

Da bo slovenski javnosti v Ameriki znano, mi slovesno izjavljamo, da ni pri tem naše društvo nič krivo, ne glavni odbor K. S. K. Jednote, toliko manj pa še glavni predsednik sobrat Anton Grdina, pač pa odstopil član sam, ker je dejansko napadel predsednika društva. Pri društvu seji, dne 13. julija t. l. je dotičnik skočil na odborovo mizo in potem pa na društvenega predsednika, da so morali priskočiti na pomoč člani, da ni ta odstopil član preveč razgrajal. Ker se je pa bal suspendacije ali izločitve, je pokazal s tem sam svoj smolnati element s tem, da je odstopil.

Toliko v pojasnilo. O tem naj zdaj sodi slovenska javnost v Ameriki.

Za društvo sv. Franciška Serafinskega, št. 46, K. S. K. Jednote. Odbor:

Jerry Habjan, predsednik, Frank Potočnik, tajnik, Val Capuder, blagajnik. (Društveni pečat)

COLLINWOODSKA KAMPANJA

Predkonvenčno razburljivo pisanje v našem "Glasilu" od strani delegatov in delegatinj je naenkrat pojenjalo, iz česar se da sklepati, da se zopet resno pričinja delati načrte za lepšo in večjo bodočnost Jednote. Urednikovi konvenčni "Paberk" so edini, ki nam še zbuja spomin na šestdnevno zborovanje 16. konvencije; nekateri menda še premišljujejo razne debate, drugi zopet ne morejo pozabiti Pittsburgha in tretji, bodisi že zmagovalci ali poraženci tuhtajo, kakšno pot bi zavzeli, da bi bilo njih stremelje uspešnejše v bodočnosti in tem zadnjim se pridružuje tudi naša slovenska naselbina v Collinwoodu. Da je temu res tako, evo ti dokaza:

En mesec po konvenciji smo bili zelo zaposleni, da smo obrnili v pravo smer dve prvi nagradi, in sicer eno iz glavnega urada Jednote, in drugo (zlatu uro) iz rok našega poštvovalnega glavnega predsednika, sobrata Anton Grdina. Hvala lepa!

Zadnja seja našega društva sv. Jožefa, št. 169 je pa pokazala še vedno ofenzivni duh za nadaljnjo izboljšanje in lepših in večjih uspehov v vseh ožirih.

Vsako pametno in zdravo gibanje ima pa svoje privlačne sile in tako smo imeli čast na tej seji sprejeti s prestopnim listom glavnega uradnika K. S. K. Jednote, nadzornika sobrata John Zulicha v našo sredo in obenem nas je posetil tudi glavni predsednik, ter nam razložil važnost in pomen novih točk Jednotinih pravil v vspehobudo in pospešitev delovanja za bodoča štiri leta.

Oba glavna uradnika sta bila tedaj priča, ko se je z glasovanjem zbranega članstva uradno otvorila kampanja za pridobitev novega članstva. Navdušenje, veselje in splošno zanimanje na obrazih navzočih, nam garantirajo, da bo ta ponovna kampanja prekosila vse dosedanje iz sledečih razlogov:

Vsak nov kandidat ali kandidatinja nima drugih stroškov, kot plačati mesečnino pri sprejemu v društvo na redni mesečni seji dne 8. novembra, kajti zdravniško preiskavo plača društvo iz svoje blagajne; pristopnina v Jednoto je prosta in vsak član, ki pripelje nove prosilce, prejme za vsakega kandidata ali kandidatinjo nagrado enega dolarja od Jednote.

Na vsak način je torej naša sveta dolžnost, cenjeni sobratje in sosesre, da spregovorimo par dobrih besed v družbi naših osebnih prijateljev in prijateljic in znancev, ter jih na ta način pridobimo v društvo in Jednoto, katere vodi in gladi pot že celih 33 let po lepem geslu: "Vse za vero, dom in narod!" Vse ponorelo prizadevanje in zaletovanje potom pisane v brezverskih časopisih od strani par ducatov slovenskih fanatikov nam ne omaja naših načel in gornjega gesla, dokler bo živel slovenski narod!

Na delo torej v tej kampanji, da spravimo še ostale, zavodne Collinwoodane v naše društvo in K. S. K. Jednoto. V ta namen se vrši zdravniška preiskava v četrtek 28. oktobra ob sedmi uri zvečer v cerkveni dvorani na Holmes Ave. Zapomnite si torej: nagrade, prosta zdravniška preiskava, prosta pristopnina in Zlato kladivo, katero se sedaj nahaja v Pueblo, Colo., ki pa z držajem sili v Collinwood. Na svideenje torej med novimi kandidati in kandidatinjami pri zdravniški preiskavi.

Drugič bom poročal, koliko novih jih bo.

Frank Matoh, tajnik.

VABILO NA VESELICO MILWAUKEE, WIS.

Dne 7. novembra se bo vršila veselica organiziranih ali skupnih društev K. S. K. Jednote iz Milwaukee-West Allis in Harmonie dvorani. Vstopnice se dobe pri društvinih tajnikih in veljajo v predprodaji 35 centov, pri vratih pa 50 centov. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Vabite se torej vsi člani in članice naših društev, da se udeležite te prireditve in tako, lahko rečemo, storite svojo dolžnost, ki smo jo prevzeli vsi, ko smo ustanovili našo organizacijo in se oprijeli tega skupnega dela. Torej delo smo začeli in nihče ne more reči, da bo brez uspeha. Lahko trdimo, da pri sedanjih razmerah smo dosegli že prav dovoljen uspeh, ki je samo možen potom nebečnega delovanja. Zato prav gotovo tudi sedaj ne boste pustili in boste podpirali to idejo, in namen, ki vam je znan. Ne smemo biti brezbržni v tej stvari, treba nam je odločne volje in zopet in zopet povdarjamo: treba je sporazumnosti,

mloge, da bo naš cilj zagotovljen.

In ako se komu ne zdi kaj prav, naj sporoči na naših sejah, tam je prilika za to, da se govori in vsakomur je treba biti hvaležnim, ki da kakšen dober nasvet ali pametno idejo. Dalje, ker smo že toliko omenili, naj še to: želeči je, da na prihodnjih volitvah posvečate tudi malo skrb temu, da izvolite dobre zastopnike in zastopnice in take, ki se zanimajo za to ter bodo pridno delovali. Najboljše bi bilo, da predsednik, tajnik in blagajnik od vsakega društva prevzamejo tudi zastopništvo, kar bi bilo v več oziroma koristno in pripravno. Katerim v resnici ni mogoče se sodelovati, jih ne siliti, ker zahtevati je, da se zastopniki redno in pravočasno udeležujejo seji. Kajti tudi tukaj mora biti red in videli boste, koliko več uspeha bo na sejah in koliko lažje bo delo.

Torej povodom te veselice pokazimo, da smo, da delamo v vsakem oziru. Pokazimo ravno na tej veselici z obilno udeležbo, kaj premorejo naša društva. Kaj ni to obenem lepa prilika, da se članstvo vseh starih društev skupaj snide, da se kaj koristnega ali zabavnega pogovorite?

Proč z izgovori! Vsakdo naj sklene, da se bo veselice gotovo udeležil. Prepričani smo pa tudi, da boste zadovoljni s potrebno bodisi z "lunchem" (prigrizkom) ali z dobro letošnjo Noetovo kapljico. Skrbeli bomo za kratak, pa zanimiv program, da bo tem več časa za zabavo in ples. Upamo tudi, da nam bodo naši milwaški pevci "Danice" zapeli par pesmi. Svirala bo znana in izborna Heimova godba.

Naj ne bo torej to naše vabilo zaman, vsled česar kličemo h koncu vsem skupaj: Na veselo svideenje dne 7. novembra na naši veselici!

Za odbor združenih društev K. S. K. Jednote

M. Zagar, tajnik.

Iz urada društva sv. Janeza Evangelista, št. 65, Milwaukee, Wis.

Na redni mesečni seji dne 10. oktobra je bilo sklenjeno, da se korporativno udeležimo veselice z vinsko trgovijo, katero priredi društvo sv. Ane, št. 173 K. S. K. Jednote v nedeljo, dne 24. oktobra v Harmonie dvorani, 387 First Ave. Zbiramo se točno ob 3. uri popoldne pred označeno dvorano. Člani ste prošeni, da se gotovo vsi udeležite te veselice, da s tem po-kažemo temu društvu našo sobratstvo pomoč in naklonenost.

Nadalje je bilo sklenjeno, da vsak član, ki dobi od društvenega tajnika dopisnico ali obvestilo za obiskati bolnike, da mora iste v resnici tudi obiskati in na prihodnji seji poročati v kakšnem stanju ji hje našel.

Član, oziroma obiskovalec bolnikov, ki bo zanemarjal svojo dolžnost, bo za en mesec suspendan iz bolniške podpore; ako slučajno zbolji isti mesec, mu bo podpora za toliko časa utrgana.

K sklepu še prosim one članice, ki že delj časa dolgujejo na assessmentu, da dolg takoj poravnate, kajti meni ni mogoče vsakega posebej opominjati. Kdor bo vsled tega suspendan, naj posledice sam sebi pripiše. Sobratški pozdrav

Luka Urankar, tajnik.

Vabilo na veselico.

Društvo sv. Ane, št. 173, Milwaukee, Wis., priredi svojo jesensko veselico (vinsko trgovijo) v Harmonie dvorani dne 24. oktobra. Vsi člani in članice raznih slovenskih društev iz Milwaukee in West Allis, kakor tudi prijatelji in prijateljice ste ujudno vabljeni na to veselico. Kot vedno, boste tudi na tej veselici izvrstno postreženi. Osebito pa še apeliramo na članice našega društva

sv. Ane, da se te prireditve polnoštevilno udeležite.

S sosestrskim pozdravom, Mary Lukšich, tajnica.

O POGREBU IN ŽIVLJENJU MATIJE JERMANA

Pueblo, Colo. — Prijateljem rajnega Matije Jermana bo gotovo všeč, ako se ga večkrat spominjamo; misel nanj je sladka in v marsičem koristna. Prijatelji njegovi so pa bili in še ostanejo mnogostevilni. To smo lahko videli pri pogrebu; avtomobilov je bilo okoli 260, in prostorna cerkev ni bila zadosti velika, da bi se vsi udeležili slovesnega opravila.

Seveda so se udeležila vsa slovenska, hrvatska in srbska društva, pa razen teh je bilo ravno toliko ljudi drugih narodnosti, brez razlike verskega prepričanja. Osiroteni Prešernovi so se milo, ginjaivo popevali pogrebne, katere jih je bil spretno naučil njih vodja in organizator, sedaj privrkat tih in brez njih. To so čutili in čutila so se vsilila v sleherni srce.

Slovenska pridiga je omenjala: naj le oklepa mala njegova hišica mrtvaško truplo, naj le pokriva črna zemlja ostanke trohnbni in gniloti, ostanke vedno med nami njegova dela, njegovi neumrljivi uspehi; neumorno delovanje Matije se je dvigalo tudi više nad zemljo, ker je bilo tudi krščansko, v večni dom, kjer bo sedaj vse užival.

Versko prepričanje je cenil nad vse, dolžnost mu je bila sveta; v smrtonosni bolezni posebno je sprejel sv. zakramente prav pogosto.

Rev. Joseph Higgins je angleški jako prepričevalno razpravljaj dragocenost in neumrljost naše duše. Z domačim župnikom so opravljali slovesno zadušnico tudi Rev. Joseph Higgins, Rev. J. Powers in č. oo. benediktinca Pavel in Innocent.

Rajnega so že navadili verni stariši (mati ga je še preživela), da se je vrgledno trudil za napredek cerkve in šole; eden prvih je bil lani, da je podpisal sto dolarjev za novo šolo. Naravno je, da so mu zato iskreno hvaležni župnik in skrbni farani, ker je težavno vzbuditi tako zanimanje pri nekaterih rojakih. Čakajo, odlašajo, da morajo držati in nositi vso težo drugi sotrpin.

Matija je povpraševal mnogo: Koliko smo že plačali dolga na šoli? Kako se splačuje?

Marsikdo drugorodcev nam je dejal: Niste le vi zgubili veljaka, ampak mi vsi daleč naokolo. Čeravno je cenil svojo narodnost nad vse drugo, ni zgubil ničesar pri ptujih; dober, koristen zgled res za naše mlade Amerikance. Veder, vesel in priljubljen značaj, tedaj še ljudje druge struje se niso držali njemu kljubovati. Blag spomin! Naj mili Bog pomaga ostalim prijateljem, da vrlo premagujemo mrzlo sebičnost ter delujemo za to, kar ostane: vzvišeni dušni in svetski napredek — svoj in svojih!

P. Cyril Zupan, O. S. B.

POK. MRS. CECILIJ MALKAR V SPOMIN.

Kar začudil sem se predzadnjo soboto (9. oktobra), ko sem zvedel žalostno novico, da je Mrs. Mlakar umrla; skoro bi iste ne verjel. Kmalu zatem sta prišla k meni v knjigarno Mr. John in Jim Mlakar, soproj in sin ranjke, ter sta mi s solzami v očeh javila njeno smrt; Mrs. Mlakar je bila članica društva št. 172, West Park, O., kojega sem jaz tajnik.

Res, kdo bi si bil mislil, da se bo ta blaga žena tako hitro poslovila od nas in šla v večnost? Teden popred je bila še pri meni v trgovini, vidno vesela in zdrava; prišla je v družbi Mrs. Vehar ter me pri tem obisku vprašala, kako mi kaj gre, kdaj pridem zopet na

West Park itd. Zato kar misli- ti nisem mogel, da Mrs. Mlakar ni več med živimi.

Pokojnica je bila rojena leta 1875 v vasi Planina, župnija Ajdovec na Dolenjskem; to je iz iste fare, iz katere je izšlo že veliko duhovnikov, med temi tudi škof Dr. Janez Gnidovec. Poročena je bila z John Mlakarjem, rodno iz Trebnjega, s katerim se je pred 20. leti preselila v Cleveland, O. Z možem sta živela srečno in zadovoljno; od otrok, ki jih je bilo več, jima je preostal samo še en sin, Jim, vsi drugi so pomrli še majhni. S pridnostjo in varčnostjo sta si Mlakarjeva prihranila toliko, da sta si napravila hišo in kupila zraven še nekaj zemljišča v West Parku in dala nekaj novcev na stran za stara leta. Toda človek obrača, Bog pa obrne. Ni ji bilo usojeno, da se odpočije na stara leta pri sinu in sinah poleg ljubega soproga; Bog jo je poklical k sebi v nebesa; ker se je vedno pripravljala za oni svet, jo je smrt našla dobro pripravljeno. Da bi bila njena smrt srečnejša, se je to poletje odločila opravljati devet prvih petkov v čast Presvetemu Srcu Jezusovemu; toda še predno je to pobožnost dokončala, jo je dohitela smrt. Prvi petek v oktobru je bil zanj zadnji dan, ko je prešla sv. obhajilo kot zadnja sv. popotnica v večnost; teden dni pozneje je bila že mrlja; deset dni po njenem zadnjem sv. obhajilu so jo že prinesli pogrebci (člani društva Presvetega Srca Jezusovega, št. 172 K. S. K. Jednote) pred oltar, kjer je zadnjič klečala pred mizo Gospodovo. Pogreba se je udeležilo veliko članstva društva št. 172 ter samostojnega društva Srca Marije. K naši K. S. K. Jednoti je pokojnica spadala blizu 20 let. Ko se je ustanovilo društvo št. 172 je Mrs. Mlakar takoj zraven pristopila. Bila je zelo vneta in dobra članica našega društva; skoro sleherne se je udeležila, ker jo je vedno zanimal napredek društva.

Počivaj v miru draga pokojnica in naj ti bo lahka ameriška gruda. Upamo, da se že veselíš tamkaj nad zvezdami, kajti vedno si bila pripravljena na pot v večnost. Bodi ti ohranjen blag spomin! Josip Grdina.

Naše socijalno in versko polje.

Springfield, Ill. Slovaška zabava. V soboto, dne 16. oktobra bomo imeli naši vrli Slovaki dobre čase v naši dvorani. Njihovi skrbni "vybory" že celi čas delajo in pripravljajo, da bo večer vreden slovaškega imena. Ob pol sedmih bodo Slovačinje pokrile in naložile mize s piščeti in raznim drugim mesom ter potrebnimi prikuhami. Za uvod tudi juhe ne bo manjkalo. Nakolektano imajo toliko, da ničesar ne bo zmanjkalo, ako bi gostje tudi že tri dni prostor "šparali" za to večerjo. Med večerjo bo svirala tudi domača slovaška godba. Da pa bodo gostje lažje spali, bo po večerji še ples do polnoči. Slovenci, pridite zgodaj, da vam ne bo trebalo čakati, predno pridete na vrsto. Tiket pa že prej kupite.

Maškeradni ples in "Halloween Party." V sredo, dne 26. oktobra pa pridejo spet naša slovenska dekleta na vrsto z velikim maškeradnim plesom v naši slovenski dvorani. Serleticev "Illini Night Hawks Orchestra" bo sviral. Steve Serletič spada k naši župnji in je tudi član našega pevskega zbora. Njegov petkomadni orkester je eden najboljših v Springfieldu. Dekleta so se obvezala, da nobena ne proda manj kot deset tikitov. Mary Zupancič bo dovedla petindvajset plesalcev in plesalk. Slovenci in Slovenke, le segajte po vstopni-

cah. Mnogo čarobnic bo na plesu.

Martinov večer. Tako dobro kot lani na Martinov večer, še se springfieldski Slovenci nikoli niso zabavali. Zato so že takrat sklenili, da hočejo Martina obhajati vsako leto. Moderni plesi in zabave so zanimive in prikupljive, toda staro-slovenskega veselja ni najti nikjer, kot pri starih priprostitih veselicah, kakor je slovenski Martinov večer, ko sv. Martin most v pravo vino spreminja. Takrat pač goske in kuretna najboljše diši in krapli ali po kranjsko krofi in potice se najlepše priležejo. Slovenska srca se kmalu ogrejejo in celo stari podplati začnejo negajivo srbeti. Vstopnina bo en dolar za osebo, za večerjo, prosto za bavo in ples. Slovenci, ki želite dobro zabavo, le vsi pridite.

Sv. misijon. Pri vseh teh zabavah in veselicah pa tudi ne bomo pozabili, da se ob enem pripravljamo na čas sv. misijona, katerega bo vodil naš slovenski misijonar Rev. Vence Solar, profesor na kolegiju v Peru, Ill., od nedelje, dne 21. novembra do nedelje, dne 28. novembra. Za dober uspeh sv. misijona molimo po vsaki sv. maši, osobito pa še naši šolarji opravljajo devetdnevne na čas sv. Tereziji, Mali Cvetki. Tudi mi odrasli ne smemo pozabiti molitve v ta namen. Molimo za se ter za one naše bratce Slovence, ki so zabredli v temo greha in zgrešili pot resnice in sreče. Saj jih je v Springfieldu par tisoč. Reveži so sledili zapeljivcem, ki so imeli med na jeziku, strup pa v srcih. Sveta Terezija, Mala Cvetka, prosi za nas vse, osebito pa še za nesrečne žrtve laži-prerokov.

Maia Cvetka krstna patroninja. Pred kratkim je bil v naši cerkvi prvi otrok krščen na lepo ime Sv. Terezije, Male Cvetke. To srečno dete je bila hčerka našega Toneta Žaubi in njegove žene Stefanije. Srečnim starišem častitamo na tem nežnem darilu iz neba.

Poročevalac.

NAZNANILO IN ZAHVALA

S tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je nam dne 26. septembra t. l. po kratki, mučni bolezni (pljučnici) za vedno zapasal naš preljubljeni soprog, oziroma oče

John Tomšič

Pokojnik je bil rojen pred 46 leti v Mali vasi, fara Dobrepolje na Dolenjskem; v Ameriko je prišel pred 25 leti, in si-

cer v Pueblo, Colo., kjer je živel do svoje smrti. Spadal je k društvu sv. Jožefa, št. 7, K. S. K. Jednote, ki mu je priredilo lep pogreb. Pogreb pokojnika se je vršil dne 29. septembra po katoliškem cerkvenem obredu.

Ob tej priliki se zahvaljujem vsem, ki so darovali za cvetlice in za sv. maše; posebno pa društvu sv. Jožefa, družinam Kogovšek, Petkovšek, Prelesnik, Meglen, Snajder, Persio in Cirullo.

Tebi pa, dragi mi soprog, oziroma oče kličem: Počivaj v miru in sveti naj ti večna luč!

Zalujoči ostali:

Josephine Tomšič z otroci.

Pueblo, Colo., 1. oktobra, 1926.

Drži se na smeh samemu sebi, in svet se ti bo tudi smejal.

Če bi človek dosegel samo en del tega, kar si želi, pa bi bil srečen.

Boljšje je dolžnost izvrševati kakor pa isto razlagati.

Gizdavost je največja sovražnica pohlevnosti in ponižnosti.

Hujše od svetovne vojne.

Zadnje poročilo vojnega departmanta se glasi, da je bilo v minuli svetovni vojni ubitih 36,931 ameriških vojakov, 13,673 jih je pa umrlo vsled zadobljenih ran; torej vseh skupaj 50,604. Toda urad za ljudsko štetje poroča, da je leta 1922 v Združenih Država-

umrlo 30,308 oseb vsled žlednih bolezni, 82,518 vsled bolezni na ledvicah in 82,311 vsled influence in pljučnice itd. Trinerjevo grenko vino čisti črevesje, pomaga prebavi, lajša delo ledic in jeter ter s tem ščiti vaše zdravje. Cena ene steklenice \$1.25; nekaj malega več na jugu in zapadu. Trinerjev Liniment vam hitro prežene revmatizem in nevralgijo; Trinerjeve tablete zoper prehlad so tudi izborno zdravilo. Ako teh zdravil ne morete dobiti v bližnji lekarni, pišite napravnost na: Joseph Triner Co., Chicago, Ill. (Adv.)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjam prežalostno vest sorodnikom, prijateljem in znancem širom Amerike, da nam je neizprova smrt ugrabila izmed naše sredine našo preljubljeno hčerko, ozi. sestro

Justino Vrščaj

Umrla je dne 5. oktobra t. l. po desetdnevni mučni bolezni v nežni mladosti komaj tri leta stara. Dolžnost nas veče da se zahvalimo botri in botri Matt in Barbari Vrančič za lep venec ki sta ga darovala blagopokojnici v zadnji spomin in za darovane vence mojemu bratu in njegovi ženi Antonu in Ani Vrščaj in Chicaga. Nadajše se zahvaljujem vsem, ki so se udeležili pogreba; tako tudi hvala vsem, ki so prečuli pri krsti naše pokojnice kakor: botram, družini Borošič, Mrs. Ani Kren ker je nas tolažila ob zadnji uri pokojnice.

Ker nam ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti, zatorej lepa hvala vsem skupaj ki so se udeležili pogreba in nas tolažili ob smrti blagopokojnice. Ti pa draga hčerka počivaj v miru; saj se zopet enkrat skupaj snidemo, ker: Križ nam sveti govori, da vidimo se spet nad zvezdami!

Zalujoči ostali: John in Katarina Vrščaj, stariši, John, Joseph, Viljem bratje, Helena, Angela, Elizabeta, sestre, Joliet, Ill., dne 8. oktobra 1926.

POLJUDNA KEMIJA

Spisala
Fr. Pengov in dr. A. Ratajec

Predgovor.

Med prirodoslovnimi vedami je v najnovejšem času brez dvoma najbolj napredovala kemija. Nova odkritja in nepričakovane iznajdbe so tu tako rekoč druga drugo prehitovale. Kemija nas ni seznanila le z ustrojem rudnim, ampak nam je posvetila tudi v skrivnostno življenje rastlin. S tem je za poljedelstvo nastopila nova doba. Prej bolj ali manj pusto zemljo je neumoren poljedelec z umetnimi gnojili izboljšal tako, da mu leto za letom donosna bogat pridelek. Kemija je preiskala celo pojave, ki so v najtesnejši zvezi z življenjem živalskega in človeškega organizma. Pokazala je, da so dihanje, prebavljanje in pretvarjanje hrane v telesu kemični pojavi, ki se vršijo po strogo določenih kemičnih zakonih. Najbolj pa je kemija vplivala na razvoj novodobne obrti. Dokler ni bil znan kemični ustroj posameznih sirovin in potek kemičnih sprememb, ki se vršijo pri njihovem predelovanju, se je izdelovanje naših vsakdanjih potrebščin opiralo samo na daljšo ali krajšo skušnjo in je bilo zato v marsikakem oziru zelo pomanjkljivo. Sele kemija je pokazala, katere sirovine je treba izbrati in kako jih je treba predelati, da izdelki v vsakem oziru ustrezajo svojemu namenu. Izdelovanje sladkorja, tkanin, papirja, barvil itd. se je v kratkem času tako izpopolnilo, da ga ne bo lahko izboljšati.

Zato je umevno, da se zanimanje za kemijo pri vseh kulturnih narodih širi od dne do dne. Da naš narod v tem oziru ne zaostane, se moramo tudi mi lotiti te lepe in koristne vede in se je učiti z večjo vne-mo nego doslej. Komur se zdi pretežka, naj pomisli, da se človek ničesar ne nauči brez truda in brez žrtve. Ena ali druga stvar se mu bo prvič morda zdela težka in nerazumljiva, ko pa jo bo pazljivo čital drugič ali tretjič, mu bo lahka in popolnoma jasna. Neizgobe-ti tukaj naj nikogar ne plaše. Koliko nepotrebnih ali celo gr-dih tujk se človek ne privadi, da sam ne vé, kdaj in kako! V kemiji pa se jim kratko malo ne moremo izogniti.

Ta ali oni bo dejal, da je na-jina kemija preveč suhoparna. Spisatelj kemijo v lahkem in pri-jetnem slogu povesti ali roma-na je tudi za najbolj večje pero zelo težka stvar. Ker je knji-gi določen zelo majhen obseg, snov pa je precej obsežna, na-ma je bilo pred vsem na tem, da jo obdelava sicer kratko, za-to pa kolikor mogoče točno in jasno. Da tega smotra ne zgre-šiva, sva se držala najbolj pri-znanih poljudnih pisateljev. Zato upava, da bodo knjigo la-hko s pridom čitali tudi oni, ki se doslej še niso bavili s ke-mijo.

Pisatelj.

PRVO POGlavJE Osnovni pojmi o kemiji

1. Kaj je kemija?

Ali si že kdaj pomislil, kaj se zgodi s papirjem, lesom ali og-ldem, kadar zgori in ti od vsega ostane samo še kupček pepela? Ali si se že kdaj vprašal, iz česa in kako je nastalo vino, pivo in druge opojne pijače, ali kako se pretvarja hrana, da more s krvjo vred krožiti po tvojem telesu? Kaj pa zrak, ki ga vdi-havamo noč in dan? In voda, brez katere ne bi mogla niti en dan živeti nobena živa stvar? Iz česa sta ustvarjena?

Glej, tako in podobna vprašanja so zanimala človeštvo od njegovega začetka. Človek ču-ti namreč neki notranji nagon, da bi do dna spoznal bistvo stvari, od katerih je odvisno njegovo življenje, in da pametno izrabi darove, ki mu jih je pri-pravil Stvarnik, da si z njimi olepša in oslajša svojo sicer do-

volj grenko usodo.

Kako so si ljudje ta vpraša-nja pojasnjevali v najstarej-ših časih, pač nihče ne more vedeti. Nekaj malega nam o tem poroča šele zgodovina sta-rega veka, ko so nekateri naro-dje dosegli že zelo visoko stop-njo omike. Tedaj so nekateri grški učenjaki mislili, da je zemlja in vse, kar biva na njej, ustvarjeno iz štirih prvin ali elementov, to je iz prsti, vode, zraka in ognja. Celo največji grški modrijan Aristoteles (384-322 pred Kristom) je trdil, da vse stvari nastajajo in izginja-jo radi spreminjanja omejen-ih prvin. Prst se spreminja v vodo, voda v zrak, zrak v ogenj, ogenj pa v peto prvino (quinta essentia) ali eter, iz katerega je vse nastalo in v katerega se zopet vse vrača. Iz naziranja o peti sami prvine, ki je ostalo v veljavi do 17. stoletja, se je v srednjem veku porodilo mnenje, da se dajo s posebno snovjo, tako zvanim "kamnom modrih," nežlahtne kovine spreminiti v zlato in srebro. Ker so tej ču-dodelni snovi prisvajali tudi iz-redno zdravilno moč, so jo z neverjetno vnamo začeli iskati ne samo lahkoverneži, ampak celo resni in učeni moške.

Da njihova umetnost, ki so jo imenovali alkimijo, ni imela zaželjenega uspeha, je samo ob-sebi umevno. Vkljub temu pa njihovo raziskovanje in pre-tvarjanje različnih snovi ni bilo brez pomena. Razni učenjaki so se namreč pri tem prepri-čali, da različne stvari na zem-lji niso iz ene same prvine, ka-kor je učil Aristoteles, ampak da so po večini sestavljene iz dveh ali več prvin, ki so med seboj popolnoma različne. Ta-ko se je po neutrudljivem delu takih mož iz umetnosti, ki je hlepela pred vsem za dobičkom, polagoma razvila veda, ki jo imenujemo kemija. Beseda ke-mija je najbrže egipčanskega ali arabskega izvora in pomeni danes znanost, ki preiskuje snov ali stvarino posameznih stvari in njeno spreminjanje.

2. Prvine in kemične spojine.

Snov, iz katere so ustvarjena posamezna telesa, je enostavna ali pa sestavljena. Voda na primer se da z električnim to-kom razkrojiti v dva plina, to je vodik in kisik. Zato pravi-mo, da je voda sestavljena snov ali kemična spojina. Nasprot-no pa se vodik in kisik ne da-sta z nobenim doslej znanim sredstvom še dalje razkrojiti. Vsako tako snov pa imenujemo enostavno ali kemično prvino. Doslej poznamo kakih 80 prvin. Njihovo število se ne da natan-čno določiti. Nekateri snovi namreč še niso toliko preiska-ne, da bi jih mogli z gotovost-jo uvrstiti med prvine.

Prvine navadno delimo v ko-vine in nekovine ali metaloide. Ker pa nekatere prvine, na pri-mer arzen, zaradi njihovih svojstev lahko prištevamo kovi-nam ali nekovinam, taka razde-litev seveda ne more biti točna.

Najvažnejše nekovine so:

vodik;
fluor, klor, brom in arzen;
ogljik in silicij.

Med njimi so vodik, fluor, ki-sik in dušik plinaste, brom te-koča, vse druge pa trdne prvi-ne.

Najznamenitejše kovine pa so sledeče:

natrij in kalij (alkalni kovi-ni);
kalcij in magnezij (prsteno-alkalni kovini);
živo srebro, baker, cinek, aluminij, kositer, železo in svinec;
srebro, zlato in platina (žlahtne kovine).

Vse čiste kovine, tudi tekoče živo srebro, imajo značilen ko-vinski lesk. Zmes raztopljenih kovin se imenuje zlitina. Tako je na primer medenina zmes, ne pa kemična spojina treh težnih delov bakra in enega težnega dela cinka. Zlitine kovin in ži-vega srebra imenujemo amalga-me. Kemično se kovine spaja-

jo z vsemi nekovinami razen vodikom. Nasprotno pa se z njim zelo rade spajajo nekovine. Kisik tvori kemične spoji-ne z vsemi prvinami, je torej vsem, kakor pravimo, kemično soroden.

Naša zemlja, v kolikor nam je dostopna, to je njena skorja, morje in ozračje, je po večini sestavljena iz kisika in silicija. Prvi tvori kakih 50%, drugi pa 25% njene snovi. Poleg teh dveh prvin je v zemlji še 7% aluminija, 5% železa, 3,5% kal-cija, 2,5% magnezija, 2% na-trija, 2% kalija in nekaj manj kot 1% vodikom. Vseh drugih prvin skup pa je v njej malo več kot 2%.

3. Ustroj snovi.

Vsaka snov, bodisi prvina ali kemična spojina, se da deliti, to je s primernimi sredstvi drobiti v manjše dele. Vkljub temu pa domnevamo, da je de-ljivost prvin omejena, to se pravi, da so prvine sestavljene iz drobcev, ki se ne dajo z no-benim sredstvom razdeliti v še manjše delčke. Te najmanjše, nespremenljive drobce prvin imenujemo atome. Atomi iste prvine so med seboj popolnoma enaki, atomi različnih prvin pa so različni. S prav malo izje-mami atomi ne morejo bivati zase. Navadno se po dva ali več enakih ali različnih atomov združi v novo tvorbo, ki jo imenujemo molekulo. Sele taka skupina atomov je stanovitna. Molekule prvin so sestavljene iz dveh ali več atomov. Kisikovo ali vodikovo kemičnih spojin pa so sestavljene iz različnih ato-mov. Molekula vode na primer je sestavljena iz enega atoma kisika in dveh atomov vodikom. So pa tudi kemične spojine, ko-jih molekule vsebujejo po štiri, šest, sedem in več atomov. Mo-lekule posameznih snovi so sil-no majhne. Tako je na pri-mer v enem centimetru vodikom ali kakega drugega plina 28.000.000.000.000.000, to je 28 trilijonov molekul.

Naziranje o nespremenljivih, med seboj različnih prvinah so v najnovejšem času nekoliko omajale tako zvane radioakti-vne snovi. V uranovem smolnja-ku, ki ga pridobivajo v Jahimo-vu na Češkem, sta leta 1898 za-konska Curie (Kuri) našla pr-vino radij, ki se neprenehoma spreminja. Zaradi izžarevanja nevidnih, a zelo učinkovitih žarkov radijevi atomi razpada-jo in se spreminjajo v nove ra-dioaktivne snovi. Tako na pri-mer se iz radija tvori plinasta prvina helij.

Doslej so našli devet razli-čnih snovi, ki so se stopnjema razvile iz radija. Zadnji med njimi sta polonij in svinec. Ker je nedavno Rutherford z radio-aktivnimi žarki tudi dušik raz-krojil v helij in vodik, je bolj ali manj verjetno, da so se sno-vi, ki jih imamo danes za prvi-ne, tekom neizmerno dolgih dob razvile iz ene same prapr-vine, kakor je že pred več nego 2.000 leti domneval Aristoteles.

4. Osnovni zakoni.

Kakor se da vsaka kemična spojina s primernimi sredstvi razkrojiti v prvine, iz katerih je sestavljena, tako se da tudi iz dveh ali več prvin napraviti kemična spojina. Voda na pri-mer se da razkrojiti v kisik in vodik. Ako pa bi oba plina zmešali in v zmes vtekli tle-čo trsko, ki se plina z močnim pokom vnela in zgorela v vodo. Kemično spajanje prvin pa se ne vrši kar na slepo, ampak le po natančno določenih zakonih.

Ako sveča gori, njena snov samo navidezno izginja. V resnici se iz nje in zračnega ki-sika tvoriijo nove plinaste snovi, ki tehtajo prav toliko, kolikor tehtata porabljena sveča in ki-sik. Tudi pri vsakem drugem kemijskem pojavu je skupna teža vseh snovi nespremenljiva, to se pravi, da z nobeno kemijsko spremembo snovi ne more-mo ne pridobiti, pa tudi ne iz-gubiti. (Zakon o ohranitvi snovi.)

Iz klora in vodikom se da na-praviti solna kislina. Za to ra-bimo 35,5 težnih delov klora in en težni del vodikom. Več, ozi-roma manj nego 35,5 delov klorom bi se z vodikom tudi spojilo v solno kislino, toda v prvem slučaju bi preostalo nekaj či-stega vodikom. Za solno kisi-lino porabljeni teži obeh prvin bi bili v obeh slučajih zopet v raz-merju 35,5:1. Prav tako se sa-mo osmih težnih delov kisika in en težni del vodikom spoji v de-ve težnih delov vode. Kakor v dveh primerih, tako se tudi pri vsaki drugi kemični spojit-vi določena teža ene prvine spo-ji le s popolnoma določena te-žo druge prvine. (Zakon o stalnem težnem razmerju.)

Mnogo prvin pa se ne spaja samo v eno, ampak v več med seboj različnih spojin. Dušik na primer tvori s kisikom pet različnih oksidov:

14 težnih delov dušika in 8 težnih delov kisika da dušikov

monoksid,

14 težnih delov dušika in 16 težnih delov kisika da dušikov dioksid,

14 težnih delov dušika in 24 težnih delov kisika da dušikov trioksid,

14 težnih delov dušika in 32 težnih delov kisika da dušikov tetroksid,

14 težnih delov dušika in 40 težnih delov kisika da dušikov pentoksid.

(Dalje prihodnjič)

Originalen oglas.

Zamenja se dobroohranjeno havajsko kitaro z dva meseca starim pujskom. Naslov N. N.

Iz otročjih ust.

Petletni deček, ki je varoval svojega leto dni starega brat-ca: "Mama, pridite v hišo, Ci-rlček se je vsedel na tangle-

foot papir za muhe, pa ne more vstati; blizu njega je pa več muh, ki bi se rade vsedle na papir."

Tiskarski škrt.

— bistroki lovec pomeri in sproži, nakar se zvali v prepad ranjeni planinski osel."

Nerabno hišno orodje.

(Oglas). Vsled smrti gospo-darja v družini se proda še do-bro ohranjeno leseno prešo za stiskanje grozdja in dva vin-ska soda.

Izvrstna reklama.

Tovarnar potovalnemu agen-tu: "Povem vam, za moje bla-go so matere najboljše reklama, ker blago javno kažejo po ce-sti."

Agent: "Kaj pa izdelujete?"

"Otroške vozičke."

Skopi oče.

"Mike, pokliči zdravnika, ma-li Valterček je pogoltnil kanad-sko desetico."

Mike: "Never mind, kanad-ski dime je vreden samo osem centov."

Na svobodnem morju.

Amerikanec natakarku na parniku: "Ali smo že 12 milj od suhe zemlje?"

Natakark: "Da."

Amerikanec: "Prinesi mi to-rej en cocktail, dve viske, tri vrčke piva in štiri steklenice šampanjca."

Dober odgovor.

Farmer dijaku iz mesta: "Hej, kaj pa iščeš na moji črešnji?"

Dijak: "Hrošče in gosenice."

The North American Banking & Savings Company

Edina Slovenska Banka v Clevelandu

TA BANKA JE VAŠA BANKA
Denar naložen tukaj Vam pomaga da postanete SAMOSTOJNI,
Dokler je naložen pri nas Vam vloga vedno viša.

URADNE URE:
Ob delavnikih od 9. do 3. v soboto od 9. do 3. in v zvečer od 6. do 8. v sredo od 9. do 12. Za denarno po-šiljatev od 6. do 8. pri stranskih vratih, razven srede zvečer.

SORODNIKOM IN ZNANCIEM
od časa do časa gotovo pošiljate de-nar v stari kraj;
To delo izvršimo Vam točno in zanesljivo

GLAVNI URAD:
6131 St. Clair Ave.

COLLINGSWOODSKA PODRUŽNICA:
15601 Waterloo Rd.

"Ameriška zgodovina"

To je najnovejša sloven-ska knjiga v Združenih Državah, ki vam na domač, priprost način jasno opiše vso zanimivo ameriško zgodovino od odkritja Amerike pa do danes.

Knjiga ni samo poučna, pač pa tudi skrajno zani-miva. Obsega 244 strani, jo krasi obilica zgodovin-skih slik, in velja samo 75 centov, s poštnino pa 85 centov. Dobi se pri

"Ameriška Domovina"

Cleveland, Ohio.
6117 St. Clair Ave.

Za stari kraj

Zima se bliža in z mrazom narašča potreba in trpljenje. Povodnji, sla-ba letina, visoki davki in druge nado-gle bodo potrebe letošnjo zimo več ka-kor podvojile. Kdo drugi naj pomaga, ako ne Amerikanci?

DENARNE POSILJATVE

so najboljša podpora in darila. Naša banka ima lastne zveze s pošto in ban-kami v starem kraju in zato more izvrševati denarne posiljatev hitro in zane-sljivo, po pošti ali brzojavno, teh po-nizkih cenah. Mi tudi dolarje izplaču-jemo v Jugoslaviji.

DENAR IZ STAREGA KRAJA

imajo mnogi rojaki dobiti, bodisi iz bank, od sodnije itd. Mi imamo v teh zadevah številne izkušnje in zato vsa-komur lahko ustrežemo.

NOTARSKE IN ODVETNIŠKE POSLE

oskrbimo mi tako za tukaj, kakor tudi v starem kraju. Pooblastila, kupne po-godbe, pobotnice itd. lahko dobite pri nas. Ako rabite v starem kraju zane-sljivo in točno odvetniško pomoč, Vam jo lahko oskrbimo.

OSEBE IZ STAREGA KRAJA

mi hitro dobimo v Ameriko, ako jim je vstop po zakonu dovoljen. Mi izde-lamo izjave, prošnje za Washington in vse, kar spada zraven.

SKUPNO POTOVANJE ZA BOŽIC v stari kraj priredimo na 4. dec. t. l. na francoskem parniku "Paris". Pot-nike bo spremljal uradni družbe. Potniki naj se priklase čim prej, zla-sti ne državljani, da jim preskrbimo še pred odhodom dovoljenje za povrnitev v Ameriko.

Ako želite potoovati pred omenjenim datumom, nam pišite po vozni red. Mi zastopamo vse linije in zato lahko ustrežemo.

Vse dopise o teh zadevah naslovite na banko

ZAKRAJSEK & ČESARK
455 W. 42nd STREET,
NEW YORK, N. Y.

BIRMA!

Najlepša darila se dajejo le za BIRMO

Sedaj so:

SPECIJALNO ZNIŽANE
CENE V
FRANK ČERNETOVH
TRGOVINAH

Diamantni prstani

18-K belo zlato od

\$9.00 do \$1000

ZAPESTNE URE

14-K pozlačeno in 14-K,
18-K in 20-K solidno zlato.

Cene od

\$8.50 do \$150.00

Moške in deške ure

Posebno pripravno za bir-mance, pozlačene z 14-K be-lim ali zelenim zlatom, kakor tudi solidno zlato od

\$9.50 do \$175.00

Moške in deške zapestne ure

14-K, pozlačene; jamčene 25 let, z belim in zelenim zlatom. Cene od

\$9.50 do \$55.00

Ameriškega izdelka zapestne ure

Najboljšega izdelka Elgin, Waltham, Hamilton in Hampton ure, 14-K in 18-K zlate, Krasno birmansko darilo. Cene od

\$25.00 do \$85.00

Pripravil sem še druga posebno lepa darila za birmance in birmanke. Zakaj bi odlašali ali zamudili priliko, ko lahko izberete sedaj najlepše darilo po zmernih cenah.

Zapestne urice in žepne ure z verižico so najbolj primerna darila za birmance in birmanke. S tem da boter ali botra svojemu birmancu najlepše in trajno darilo, s katerim se bodo birmanci spomnili svojih botrov in boterc v poznih letih. Razveselite torej vašega birmanca ali birmanko z lepo žepno uro ali uro zapestnico.

Vse goriomenjeno blago tudi na lahka mesečna odplačila, po ravno istih znižanih cenah Se priporoča domača, znana slovenska trvdka

Frank Cerne

6033 St. Clair Avenue
Rand. 465.

930 East 79th Street
Penna 999.

"GLASILO K. S. K. JEDNOTE."

Izhaja vsak torek.

Lastnina Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote v Združenih državah Ameriki.

Uredništvo in upravljanje: CLEVELAND, OHIO.

6117 St. Clair Ave. Telefon: Randolph 7912

Naročnina. \$0.84
Za član, na leto \$1.80
Za nočiant \$1.80
Za inozemstvo \$3.00

OFFICIAL ORGAN
of the
GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION
of the
UNITED STATES OF AMERICA
Maintained by and in the interest of the Order.
Issued every Tuesday

OFFICE: 6117 St. Clair Ave. CLEVELAND, OHIO.
Telephone: Randolph 3912.

83

O važnosti fraternalizma.

Fraternalizma (bratstva) ne morete nikdar zmeriti in ne natanko presoditi. Njegovih velikih sadov ne more človeška modrost opisati, in ne človeška roka prešteti. Njegove blage je mogoče zabeležiti samo v Spominsko knjigo dobrih del, ta dobra dela so: lajšanje trpljenja, tolažba potrtem srcem, pomoč revnim in zapuščenim v sili. Iz tega lahko razvidimo, da je fraternalizem sovražnik bede in človeškega trpljenja; isti se kaže v milosrčnosti in ljubezni do bližnjega; pomoč in usmilenje sta njegova stalna spremljevalca na vseh potih in v vseh krajih zemlje, kjer se ljudje med seboj imenujejo brate, dasi ravno so na tisoče milj drug od drugega oddaljeni. Fraternalizem jih uči, da morajo drug drugemu pomagati pod okriljem kake bratske organizacije.

Ljubezen do bližnjega je ena izmed najbolj važnih božjih zapovedi; fraternalizem je pa oni činitelj, ki to ljubezen razširja. Najbolj blago delo na svetu izvršuje oni, ki rad pomaga svojemu bližnjemu sobratu v stiski in potrebi.

Pravijo, da je žalovanje za našimi blagopokojnimi edino žalovanje, katero je težko mahoma opustiti in pozabiti; toda fraternalizem skuša tudi tako žalost ublažiti in zmanjšati.

Naša K. S. K. Jednota je ustanovljena na podlagi pravega krščanskega fraternalizma; pristopajte torej vanjo in agitirajte za njo!

ALI STE ŽE POMISLILI?

Marsikdo izmed vas je morda že izdelal načrte, kako bo svoje otroke izločil. Kako si bo postavil lastno hišo. Kako si bo prihranil denar za svoja stara leta in otrokom za dedščino. Toda načrti sami večkrat goljufajo človeka. Kaj bo z istimi, če se vam naenkrat vsi ponesrečijo in izjalovijo?

Vi lahko umrete, jutri, drugi mesec, prihodnje leto. V tem slučaju bodo morali vaši otroci pustiti šolo in iti v tovarno delat za nizko plačo.

Vaša žena ne bo mogla več doma delati in skrbeti za družino; treba ji bo iti kam na delo, da bo preživljala svoje drage, osirotele otroke.

Kdo bo plačal obresti dolga na vaši hiši? Kdo bo plačal pogrebne stroške in druge račune?

Radi tega bodi previden. Če si že član K. S. K. Jednote, bodi pod njenim okriljem do smrti. Nikdar ne dopusti, da bi tvoj zavarovalniški certifikat propadel ali postal brez veljave. Če mogoče, skušaj ta certifikat zvišati.

Ameriška petrolejska industrija.

Začetek petrolejske produkcije.

Težko si je predstavljati moderno življenje brez petroleja in produktov, ki se iz njega pridobivajo. Petrolej preskrbuje gonilno silo za dvajset milijonov ameriških avtomobilov in mažo za iste, kakor tudi skoraj za vse druge stroje, ki jih rabimo za produkcijo ali promet. Ljudje so že zdavnaj znali za kameno olje, ali njegova današnja raba je nekaj povsem modernega. Leta 1848 je neki lekarnar v Pittsburghu začel nabirati količine petroleja iz nekega slanege studenca v Tarentum, Pa., in ga prodajal kot "naravno zdravilo" po 50 centov. Leta 1854 je bila organizirana Pennsylvania Rock Co. in vzorec pennsylvanijskega petroleja je bil predložen slovitemu kemičarju, profesorju Benjaminu Sillimanu na Yale univerzi. Ta je analiziral vzorec in pokazal, da se razni produkti, ki se nahajajo v petroleju, morejo uporabljati kot olja za razsvetljavo, olja za mažo in olja za pivo. Blizu kraja Titusville v Pennsylvaniji je upravitelj zgornje družbe, Colonel E. L. Drake, dal izvršiti prvo vrelc petroleja. On je izumil tudi metode vrtnanja, ki so še danes v rabi. Tekom nekaj let kasneje izvršili so mnogo drugih vrel v isti pokrajini in skozi mnogo let je Pennsylvanija prednjačila na polju petrolejske produkcije. Tekom zadnjega desetletja prejšnjega stoletja pa se je našlo mnogo olja tudi v državah Ohio in Indiana; tako prvih deset let tega stoletja pa so se razvila velika

Na tak način so se za našo rabo ohranile globoke pod zemljo ogromne luže olja, v količini milijonov sodov.

Petrolejski produkti.

Kameno olje ali petrolej je komplicirana snov. Prvi ljudje, ki so vrtali za olje, so komaj imeli pojem, koliko čudo raznovrstnih bogastev jim je nudila ona rjava ali zelehnkasta tekočina. Iz surovega olja, ki prihaja iz podzemlja, izgotavlja se približno 250 poglavitnih produktov. Ako pa bi hoteli všeti tudi vse kemikalije in medicine, ki se iz njega izgotavljajo v manjšem obsegu, število vseh produktov iz petroleja bi se moralo ceniti na približno 500.

Se par besed o rabi besede "petrolej." V starem kraju smo bili navajeni nazivati "petrolej" oni produkt, ki se tukaj zove kerozin. Kerozin pa je le eden izmed glavnih produktov, ki se izgotavljajo iz petroleja; zato rabi besede "petrolej" za kerozin ni natančna. Petrolej je surovo kameno olje, kakor ga pridobivajo iz podzemlja; v Evropi, zlasti na Ruskem, se za isto rabi tudi beseda "nafta," dasi se ta izraz rabi tudi v drugem pomenu. V Ameriki se petrolej v vsakdanjem življenju naziva skratka "oil" (olje), pri čemur se seveda misli le na surovo kameno ali mineralno olje. Toliko radi jasnosti.

Nekateri izmed poglavitnih in bolj navadnih produktov, ki se pridobivajo iz petroleja, so: gazolin, kerozin, raznovrstna mazilna olja (lubricating oils), parafinski vosek, asfalt in koks. Nekateri snovi, ki so zapopadene v petroleju, so plini, druge pa tekočine in zopet druge so solidne snovi. Lažje sestavine zavrejo ob nižji temperaturi; zato je mogoče destilirati iz petroleja ene sestavine za drugo, s tem da se petrolej zavre in temperatura postopoma zviša. Najlažji sestavina petroleja je plin "methane," ki je kemična spojina enega atoma ogljika in štirih atomov vodika. Gazolin je tekočina, ki vsebuje od pet do deset atomov ogljika, kerozin pa je tekočina, ki vsebuje od 10 do 15 atomov ogljika (carbon).

Kako se petrolej pridobiva iz podzemlja?

Najprej mora izurjen geolog (zemljelovec) proučiti lego in kakovost zemeljskih plasti v določeni pokrajini in izjaviti svojo sodbo, da-li je mogoče, da se v podzemlju nahaja petrolej. Vsaka petrolejska družba ima v svoji službi tudi takozvane "skavte," ti pošiljajo svoji družbi poročila o vsakem vrtnanju, ki se vrši v novi pokrajini, in naznanjajo, da-li se je posrečilo najti olje ali ne. Navadna praksa v Ameriki je ta, da si oni, ki hoče vrtati za olje, zagotovi zakupno pogodbo (lease) od lastnika zemljišča; tako pogodba daje najemniku pravico do vsakega olja ali plina, ki bi se našel v podzemlju, in navadno zagotavlja lastniku gotov odstotek, ki v splošnem znaša osminsko producirane olja ali plina.

Ko se je sklenilo vrtati vrelc v določeni točki, treba je najprej dobiti potrebni material na lice mesta, kar je dostikrat precej težka stvar, kajti vse priprave za vrtnanje globokega vrelca utegnejo tehtati od 150 do 200 ton. Producent zgradi ono žerjavnico (derrick) v obliki stolpa, ki je tako značilna na petrolejska polja. Ta stolp se iz podstavka kakih 20 kvadratnih čevljev dviga v zozračni se obliki do višine 80 do 95 čevljev, tako da površina na vrhu znaša le približno štiri in pol kvadratnih čevljev. Vrtati vrelc stane mnogo denarja. Ako se naslaga petroleja nahaja bliže površini, utegne vrtnanje stati le \$3,000 do \$4,000, ali vrtnanje do globine 2,000 ali 3,000 čevljev stane mnogo več, dostikrat do \$20,000 in \$40,000 in v nekaterih slučajih celo \$100,000.

In seveda nikdar se ne more pričakovati z gotovostjo, da se zares zadene na olje.

Povprečni človek si pod besedo "petrolejski vrelc" (oil well) predstavlja nekako kipečo vrelc, iz katerega izbruhne desetisočero sodov petroleja na dan. Taki vrelci (gusher) so jako redki; večina naših produktov prihaja iz malih vrelcev, ki prinašajo od enega do 50 sodov petroleja na dan. Povprečna produkcija za vrelc je v tej deželi približno pet sodov na dan.

Prevažanja olja iz vrelcev.

Ena izmed velikih preglavic mlade petrolejske industrije je bila vprašanje prevažanja surovega olja iz vrelcev v rafinerije, kjer se petrolej destilira v razne produkte. Najprej se je smiselno vršilo potovanje v železniških vagonov. V prvih časih industrije je bilo za prevažanje v pennsylvanijskem petrolejskem okraju nekaj vsakdanjega videti tisočero konjskih priprej, ki so se po blatnih cestah in dostikrat preko poljan s težavo in počasi vlačile voz kakih pet ali šest sodov petroleja. Leta 1860 je general Karns, ki je bil lastnik nekega vrelca, prišel na misel, da bi se olje pumpalo skozi cevi iz vrelcev in rafinerije. Ta sistem prevažanja se je od tedaj jako izpopolnilo in razširilo. Olje teka po cevah v povprečni hitrosti dveh in pol do treh milj na uro. Leta 1921 so se združili štiri petine vsega petroleja, producirane v Združenih Državah, prevažalo potom cevnih prog (pipe lines). Ta način prevažanja prihranja mnogo na stroških produkcije, brez njega cena petrolejskih produktov bi bila mnogo večja. Prevažanje potom cevi stane približno 40 odstotkov manj kot ono potom železnice.

Peprej je znašal strošek za prevažanje enega soda petroleja potom konjskih priprej \$1 za vsako miljo, dočim strošek za pretakanje petroleja potom cevnih prog znaša približno šest centov na miljo za vsak sod. Prevažanje potom cevi je torej postalo 1,600 krat bolj cenejšo. Skupna dolgot vseh petrolejskih cevi znaša kakih 1,500 milj; to cevno omrežje pokriva vse pokrajine, kjer se petrolej producira. Ravno kakor železnice se te cevne proge nahajajo pod oblastjo meddržavne trgovske komisije (Interstate Commerce Commission), ki določa cene prevoza po teh cevah.

Petrolej se tudi prevaža po železnica v posebnih jeklenih vozovih, takozvanih "tanks," ki jih je vsak že videl v tovarnem vlaku. Cevne proge prevažajo navadno le surovo olje, dočim železnice prevažajo vse vrste petroleja in njegovih produktov v manjših količinah. Vsak posamezni tank drži od 6,000 do 12,000 galon.

Kako pa se ameriški petrolej ki se rabi po vsem svetu, prevaža v inozemstvo? Toliko surove olje, kolikor rafinirani produkti se izvažajo do vseh koncev sveta v posebno zgrajenih delavcih plovec čeber; lahko je spoznati te čudne ladje z dimnikom zadaj proti krmi. Olje se naklada in razklada potom pump. Povprečna tonaža takega "tankerja" znaša 8,000; največji tanker na svetu, John D. Archbold, pa nosi 20,000 ton. Tankerji tvorijo važen del ameriške trgovske mornarice. Največji njihov brodolastnik je Standard Oil Co. of New Jersey, ki lastuje 57 tankerjev.

Destilacija petroleja.

Surovi petrolej je treba izčistiti (rafinirati) potom destilacije. Kakor smo poprej omenili, je petrolej zmes raznih snovi. Lažje snovi se destilirajo ob nižji temperaturi, težje snovi ob višji temperaturi. Petrolej se zato kuha v posebnih kotlih, in se poedini sestavine izločujejo potom destilacije ob raznih temperaturah. Najprej

se destilirajo plini, nafta (lahko izpahljivo olje) in gazolin. Ko so se te snovi izločile iz petroleja, je kotel dosegel temperaturo približno 400 stopinj Fahrenheit. Vrelciše sestavin, ki se pridobivajo potom večje vročine, je previsok, da bi se te snovi uporabljale za gazolin. Z zvišanjem temperature prihaja po gazolinu na vrsto kerozin, ki vsebuje več ogljika kot gazolin. Destilacija se nadaljuje, dokler se ne doseže temperatura 700 stopinj, ko se pridobivajo druge snovi, kot destilata parafina, ki vsebujejo parafinski vosek in iz katerih izvira večina mazilnih olj. Srednje kontinentalni petrolej oddaja približno štiri odstotke plina, 25 odstotkov gazolina in nafte, 15 odstotkov kerozina, 40 odstotkov plinovega olja (gas oil), 12 odstotkov parafina in mazilnih olj in štiri odstotke koka.

Gazolin in mazilna olja

S tolikimi avtomobili v Združenih Državah — po en avtomobil za vsakega prebivalca — se ameriško občinstvo seveda največ zanima za vprašanje gazolina. Sama destilacija petroleja ne bi mogla niti od daleč preskrbovati vse avtomobile z zadostno količino gazolina; kajti, kakor smo omenili, so v petroleju izvirno nahajale le 25 odstotkov gazolina. Gazolin pa se dandanes večinoma pridobiva iz razmeroma neporabnega plinovega olja (gas oil), ki tvori 40 odstotkov petroleja. Način kemičnega pridobivanja gazolina iz težjih olj je bil iznajden leta 1912 od kemičarjev Standard Oil družbe v Indiani in nosi ime "cracking." Olje se drži nekoliko ur pod visoko temperaturo in se vretje preprečuje potom težkega pritiska. Ako temperatura olja znaša čez 700 stopinj Fahrenheit, se molekuli (najmanjši delci) olja vsled vročine zatresejo s tako silo, da se združijo v manjše molekule. Tako se hidrokarbon, ki ga plinovo olje vsebuje, obstoji iz 20 atomov ogljika in 42 vodikov, zdrobi v dva molekula, od katerih vsak vsebuje po 10 atomov ogljika, ali pa celo v tri ali več molekul od šest do sedem atomov ogljika. Na tak način se molekuli, ki je poprej zavrel ob tako visoki temperaturi, da je spadel v vrsto plinovega olja, zdrobi v molekule, ki so primerne za gazolin. To je v glavnem proces, ki je znan pod imenom "cracking" in ki je toliko povečal zalogo gazolina ter tako prispel k razvoju avtomobilstva.

Mazilno olje (lubricant) je tudi petrolejski produkt, s katerim je avtomobil seznanil milijone ljudi. Morda 99 odstotkov vseh umetnih maž izvira dandanes iz petroleja. V prejšnjih časih so mazali stroje z živalsko mastjo ali rastlinskimi oljem. Toda te maže so podvržene počasni oksidaciji in postanejo žaltave, kar ima slabe posledice na kovine in stroj. Ko so odkrili petrolej, je večja brzina strojev že komaj bila mogoča ob rabi živalskih in rastlinskih mazil. Daljni razladijah, "oil-tanker," ki so pravcat plovec čeber; lahko je spoznati te čudne ladje z dimnikom zadaj proti krmi. Olje se naklada in razklada potom pump. Povprečna tonaža takega "tankerja" znaša 8,000; največji tanker na svetu, John D. Archbold, pa nosi 20,000 ton. Tankerji tvorijo važen del ameriške trgovske mornarice. Največji njihov brodolastnik je Standard Oil Co. of New Jersey, ki lastuje 57 tankerjev.

Destilacija petroleja.

Surovi petrolej je treba izčistiti (rafinirati) potom destilacije. Kakor smo poprej omenili, je petrolej zmes raznih snovi. Lažje snovi se destilirajo ob nižji temperaturi, težje snovi ob višji temperaturi. Petrolej se zato kuha v posebnih kotlih, in se poedini sestavine izločujejo potom destilacije ob raznih temperaturah. Najprej

dustrije izvažajo v vsak kot in konec sveta. To ni prav nič pretirano. Potniki v najoddaljenih krajih sveta so v svojih potopisih omenili čolne divjakov, zakrpanih s ploščevinami iz kant ameriškega petroleja. Ogromen kapital je investiran v industrijo, ki jo vodijo velike korporacije. Oglasi na postajah za gazolin in garajah so popularizirale njihovo ime, dasi vsakdo se seveda takoj ne zmišlja na to, da na primer toliko oglašena beseda "Secony" je le skovanka iz začetnih črk Standard Oil Co. of New York. Druge velike petrolejske korporacije so Standard Oil Co. of New Jersey, Standard Oil Co. of Indiana, Standard Oil Co. of California, Tide Water Associated Oil Co., Marland Oil Co., Vacuum Oil Co. in Texas Oil Co.

Petrolej bo kmalu zmanjkal.

Kaj pa bomo počeli, ko bo zaloga petroleja popolnoma zmanjkala? Znanstveniki federalne vlade so izračunali, da bodo vsi znani vrelci petroleja izčrpani tekom dvajsetih let. V daljši dohodnosti bo veda pač morala iznajti nove vire za gonilno silo in za mazila. Drugače vsa moderna mehanična civilizacija propade. V bližnji dohodnosti bo prva odpomoč obstajala v tem, da bodo kemičarji razvili ekonomično obdelovanje velikih naslag kamenja, ki se zove "oil shale" (oljni škrljavec). V državah Colorado in Utah imamo cele gore tega kamenja in v sami državi Indiani se nahaja čez 450 milijonov ton istega. Ta škrljavec je prežet z neko solidno organsko snovjo, zvano "kerogen," ki je slična asfaltu ali vosku. Ako se ta snov zagreje, spremeni se v olje. Ta kamen oddaja po deset do petdeset galon olja za vsako tono, tako da se bo iz "oil shales" končno pridobivalo več gazolina kakor iz petroleja. Toda stroški izkopavanja, zmečkanja in ogrevanja tolikih ton večinoma neporabnih skal so dandanes še previsoki, da bi "shale oil" mogel že sedaj konkurirati s petrolejem. Treba pač iznajti nove, bolj ekonomične metode pridobivanja.

GOVOR ŠKOFA SCHREMBSA

Dne 11. oktobra t. l. je bila otvorjena v Milwaukee, Wis., šesta redna letna konvencija Zveze katoliških žena v Ameriki, koje duhovni vodja je naš clevelandski škof Jos. Schrems. Znano je, da velja naš škof Schrems med Amerikanci za enega izmed najboljših govornikov; zato so pa tudi razni listi priobčili njegov značilen govor povodom otvoritve gori navedene konvencije. Govornik si je izbral za jedro svojega govora današnje razmere civilizacije v Ameriki, katero ogrožajo razna moderna zla.

"Če ne bo Amerika ustavila nava materijalizma in propadanja morale, ki polagoma izpodkopava našo civilizacijo, bo tudi enkrat propadla kakor je propadla stara grška in rimska država. Katoliška Cerkev naj bi v teh resnih časih postavila veliko obrambno steno tudi v Ameriki, da reši narod pogina. Proč z doktrino o porodni kontroli, svobodni ljubezni in z vsemi drugimi modernimi zli! Dokler se ne bomo pod streho in okriljem Cerkev popolnoma organizirali, ne moremo upati na rešitev problemov, katere nam je sv. Cerkev in vera v miru prinesla.

"Mi živimo v dobi, ko se oblasti sploh dosti več ne vpoštevajo. Nekaj modernistov je vstalo, ki hočejo izpodkopati korenine naše civilizacije, družine, države in Cerkev. Ti reformatorji sovražijo organizirano družbo, vlado in vsako vrsto postav ter reda.

"Da bi to dosegli, širijo doktrino o svobodni ljubezni. Ti

ljudje so Boga zavrgli iz človeške družbe; ti ljudje skušajo spraviti male otroke z zemeljskega površja.

"Naša civilizacija brez Boga dviga kvišku smrdljiv dim materijalizma, polnega raznovrstnih zločinov in umorov, ki so dandanes bolj na dnevnem redu kot sploh kdaj poprej. Na javnih odrih se kaže samo umazanost.

"Problemi med moškimi in ženskimi spolom so postali že naravnost divji, ker manjka samospoštovanja; to je vzrok, da postajajo ljudje hušji od divjih zveri.

"Le pogledimo nazaj na zgodovino Rimljanov, ki so si hoteli z njih moderno civilizacijo podjarmiti ves svet, končno so pa propadli. Ako res ne bo — kakor sem že rekel — katoliška Cerkev ustavila ogrožajočega materijalizma in modernizma, bo enkrat Amerika tudi propadla."

NEKAJ PODATKOV O AMERIKI

Težko bi bilo natanko opisati vse zanimivosti Združenih Držav ameriških; o tem je nedavno priobčil detroitski list "Dearborn Independent" nekaj sledečih podatkov:

Ker je v Ameriki največ telefonskih aparatov na vsem svetu, se po telefonu sleherni dan izpregovori nad 50 milijonov besed.

Da so Amerikanci radi čisti in umiti, nam kaže dejstvo, da izdajo letno en bilijon dolarjev samo za milo.

Amerikanci radi nosijo slavnike, katerih se največ importira iz Italije. Ker je pa letos vsled povišane carine izvoz slavnikov zelo padel, je bilo nad 100,000 slavnikarjev v Italiji brez dela.

Naše največje mesto New York porabi v enem letu toliko živil, da bi z njimi lahko napolnili vlak vozeč iz Kube do Alaske.

Lansko leto 1. maja se je preselilo nad štiri milijone družin, ki so plačale približno 60 milijonov dolarjev za selitvene stroške.

Januarja, februarja in marca tekečega leta so Amerikanci pokadili okrog 20 milijard cigaret.

Amerikanci pobijejo razne kuhinjske posode letno v vrednosti 30 milijonov dolarjev.

Za prežvekovalni gum in sladkorčke se zmeče v prodajne aparate do 100 milijonov penijev ali centov vsak dan.

Proži svojo roko tudi dobrodelnosti; vedno stisnjene pesti se lahko krč loti.

Kdor bi hotel živeti v popolnem miru, bi moral biti slep in mutast.

Bolj umestno je na svoje otroke gledati in paziti kakor pa o njih govoriti.

Kdor je zdrav in brez dolga se lahko prišteva k mladeničem in bogatinom.

Resnica je, da plešasti samci nočejo radi v prvi klopi v cerkvi sedeti.

Če so pri lenemu zetu že vsa druga sredstva odrekla, pokličite še njegovo taščo, pa ga bo iz postelje spravila.

"Če bi ljudje le vedeli,

kako hitro Severa's Esko odzdravi srbeče kožne izpahke, tedaj sem prepričan, da ne bi ničesar drugače rabili," piše Mr. Mike Dzedei, Pellston, Mich. "Trpel sem mesece na srbečih kožnih izpahkih, in upirali so se vsakemu zdravljenju, dokler nisem naročil Severa's Esko. Po prvem namazanju je srbež odnehal, in v kratkem času je bila moja koža ozdravljena." Kupite 50 centov steklenico od vašega lekarnarja. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

Ustanovljena v Jolietu, Ill., dne 2. aprila 1904. Inkorporirana v Jolietu, državi Illinois, dne 12. januarja, 1908.
GLAVNI URAD: 1004 N. CHICAGO ST., JOLIET, ILL.
Solventnost aktivnega oddelka znaša 100.43%; solventnost mladinskega oddelka znaša 135.42%.
Od ustanovitve do 1. septembra 1926, znaša skupna izplačana podpora \$2,796,304.00.

GLAVNI URADNIKI:
Glavni predsednik: Anton Grdina, 1053 East 62nd St., Cleveland, Ohio.
II. podpredsednik: Anton Skubic, P. O. Aurora, Minn.
III. podpredsednik: Mrs. Mary Prinsland, 1034 Dillingham Ave., Sheboygan, Wis.
Glavni tajnik: Josip Zalar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Pomožni tajnik: Steve G. Vertin, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Blagajnik: John Grabek, 1012 N. Broadway, Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. J. J. Oman, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio.
Vrhovni zdravnik: Dr. Jos. V. Grabek, R. 303 Amer. State Bank Bldg., 600 Grant St. at Sixth Ave., Pittsburgh, Pa.

NADZORNI ODBOR:
Frank Opeka, 26-10th St., North Chicago, Ill.
John Jerich, 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.
John Germ, 817 East "C" St., Pueblo, Colo.
John Zulich, 15301 Waterloo Rd., Cleveland, Ohio.
Martin Shukla, 811 Ave. "A", Eveleth, Minn.

POROTNI ODBOR:
John R. Sterbenz, 174 Woodland Ave., Laurium, Mich.
Martin Kremesec, 1941 W. 22nd Place, Chicago, Ill.
Frank Trempush, 42-48th St., Pittsburgh, Pa.

PRAVNI ODBOR:
John Dechman, Box 529 Forest City, Pa.
John Murn, 42 Halleck Ave., Brooklyn, N. Y.
John Butkovich, 1201 So. S. Fe Ave., Pueblo, Colo.

UREDNIK "GLASILA K. S. K. JEDNOTE":
Ivan Zupan, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Telefon: Randolph 3912.
Vsa pisma in denarne zadeve, tikajoče se Jednote naj se pošiljajo na glavnega tajnika JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill., dopise, društvene vesti, razna naznanila, oglase in naročnine pa na "GLASILO K. S. K. JEDNOTE", 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Finančno poročilo K. S. K. Jednote za mesec september 1926.

Dr. št.	Plač. na asoc. 9-26	Smrtnine	Pokodnine	Centr. bol. podp.	Onem. podp.	Odpravn.
1.	\$ 560.05	\$ 100.00				
2.	914.05	\$ 1,000.00	200.00		\$100.00	
3.	236.07		50.00			
4.	277.53	300.00			\$ 115.00	
5.	304.76	1,500.00	50.00		132.00	
7.	1,118.93					
8.	190.63		550.00		50.00	
10.	28.12					
11.	180.12		500.00		108.50	
12.	405.55	1,000.00				
13.	91.01					
14.	445.93		150.00		241.50	\$300.00
14.	388.99					
15.			75.00			
16.	165.55	1,000.00	100.00			
17.	40.68				125.00	
20.	243.85					
21.	179.55	200.00			39.00	
23.	217.06		200.00		31.00	
24.	6.49					
25.	1,243.77				352.50	
29.	914.37		300.00			
30.	423.78				361.00	
32.	120.36				103.00	
33.	230.86					
38.	200.66					50.00
39.	22.44					
40.	161.78		50.00			
41.	354.60		50.00		193.50	50.00
42.	388.46	1,000.00			50.00	
43.	178.81					
44.	344.79					
45.	115.92				22.00	300.00
46.	137.23					
46.	114.73					
47.	182.06					
50.	490.87					
51.	95.67					
52.	422.80				31.00	
55.	198.42				96.00	
56.	470.77	2,000.00			206.00	
57.	580.11	1,000.00			102.00	
58.	138.01				120.50	
59.	582.86	1,000.00			83.00	
60.	84.93					
61.	195.22					
62.	41.52					
63.	507.83		100.00			
64.	305.73	500.00				
65.	305.89					
65.	310.18				48.00	
69.	66.13					
70.	147.50					
72.	275.60		100.00		300.50	
74.	131.78				97.50	50.00
75.	79.95					
77.	200.30					
78.	440.37		100.00			
79.	151.66					
79.	132.54					
80.	391.39					
81.	310.82					
83.	62.79					
84.	34.49				43.00	
85.	189.89		100.00		74.00	
86.	151.88				45.00	
87.	166.25		100.00			
88.	104.81				30.00	
90.	69.38					
91.	173.36					
92.	170.80		100.00			
93.	473.43				126.00	
94.	75.35					
95.	156.28					
96.					96.50	
97.	74.49				16.00	
98.	90.29		100.00			
101.	261.43				23.00	
103.	328.96				111.50	
104.	227.39					
105.	79.17					
108.	283.14					
109.	85.97				24.00	
110.	267.10				44.00	
111.	264.31		100.00		90.00	
112.	172.64				50.00	
113.	195.55				85.00	
114.	143.11					
115.	191.69		100.00			
118.	36.39					
119.	72.01		100.00			
120.	379.86		175.00			
121.	51.55					
123.	179.62				30.00	
124.	30.08					
124.	14.49					
126.	28.41					
127.	224.23		100.00			
128.	90.04					
130.	13.77					
131.	248.22				27.00	
132.	151.51				72.00	
133.	47.33	400.00	100.00		93.00	
134.	133.13				28.00	
135.	190.04				18.00	
136.	136.28					
139.	77.11					
139.	88.86					
140.	33.00					
143.	60.43					
144.	292.04					
145.	120.13					
146.	406.19		325.00			
147.	101.25					
148.	199.13					
152.	113.62	1,300.00	100.00			
153.	206.92					
153.	200.53				220.50	
154.	24.82					

156.	393.99			111.00
157.	223.68		100.00	
158.	34.85		800.00	44.00
160.	66.77			66.50
161.	82.94			
162.	774.65	1,200.00	100.00	
163.	769.17			
164.	253.50			60.00
165.	128.36			
166.	62.98	1,000.00	100.00	
167.	14.53			
168.	253.67			314.50
169.	814.32		100.00	584.00
170.	52.28			
171.	100.08		100.00	143.00
172.	213.59			99.00
173.	177.07			35.00
174.	55.15			
175.	48.90	1,000.00		
176.	200.00		100.00	
177.	23.23			
178.	75.92			18.50
179.	14.40			
180.	102.20			82.00
181.	25.00		100.00	
182.	37.67			
183.	53.72			
184.	55.22			118.00
186.	11.20			
187.	45.08		100.00	31.00
188.	93.55			198.00
189.	52.75			
189.	45.50			
190.	72.84			79.00
191.	150.00			44.00
193.	131.66			25.00
194.	43.16			
195.	31.70			
196.	72.70			61.00
197.	48.76			12.00
198.	91.62			15.00
199.	71.02			
200.	11.95			
202.	41.29			127.00
203.	28.82			
204.	15.70			
205.				62.00
206.	126.84			
207.	37.11			32.00
208.	88.90			84.00
209.	13.73			
210.	39.29			

Finančno poročilo K. S. K. Jednote za mesec september 1926.

73. Dolgotrajna boln. podpora \$20.00					
Skupaj.....	\$33,226.27	\$16,200.00	\$4,975.00	\$6,704.50	\$350.00
Preostanek 1. septembra 1926					\$1.53
Prejemki tekom meseca septembra 1926.					
Prejeli od društev				\$33,226.27	
Obresti				3,250.04	
Najemnina za sept. 1926, plačal Ernest Modic, Laurim, Michigan.					15.00
				\$36,500.31	3
					\$1.57
Izplačali:					
Pošmrtnine				\$16,200.00	
Poškodnine				4,975.00	
Centralne bolniške podpore				6,704.50	
Onemogle podpore				350.00	
Odpravnine				600.00	
Dolgotrajne bolniške podpore				20.00	
Upravní stroški				3,239.65	
				\$32,089.15	3
Preostanek 30. septembra 1926.					\$1.53
Joliet, Ill., 1 okt. 1926.					

STRAHOVITE POPLAVE V SLOVENIJI

Ljubljana, 29. septembra. — Strašne poplave so zadele Slovenijo dne 27. septembra, letos že v drugič. Kljub vsem grozotam in divjanju besneče vode zadnjih povodnj, pa so sedanje poplave z ozirom na obseg poplavljenih polj in povzročeno gospodarsko škodo na mostovih, jezovih, porušeni hišah, tovarnah in polju gotovo največje. Voda je otekala s tako naglico, da je s silo podrla pred seboj vse, kar ji je stalo nasproti. Središče nesreče je bilo zopet nad Žirimi in Zirovskim vrhu in nad Polhovim gradcu. Kraji, ki so že večkrat trpeli pod takimi vremenskimi nezgodami, so zopet uničeni za dalj časa. Na nesrečo pa je prišla povodenj še na jesen in pograbil se je pod streho spravljene pridelke, podrla hiše in gospodarska poslopja, katerih ne bo več mogoče popraviti do zime.

Prvi grozeči val je sicer odtekel v ponedeljek popoldne. Voda je v ponedeljek zvečer povsod nekoliko upadla, toda nali-vi so se med grmenjem in bliskom ponavljali še celo noč in v torek čez dan. Narastle vode še vedno groze s svojim razburkanim tokom uničiti in odnesti še ono, čemur je prizanesel prvi naval vode. Potoki, ki so razliti daleč čez bregove, si zbirajo poljubno svojo pot po poljih in odnašajo seboj rodovitno prst. Ljudje pa vsled visokega stanja vode še ne morejo pričeti z reševalnim delom, voda se zajeda dalje v bregove in dela čimdalje večjo škodo. Nekateri kraji se dosedaj nimajo zvez z okolico, zato vsa divjanja narastle vode niso še znana.

Razen Zirov, Poljanske doline, Sorškega polja in ljubljanske okolice so narastle vode tudi v kamniškem okraju in v Savinjski dolini. Savinja je ponovno preplavila bregove in opustošila dolino. Nesrečnim poplavljenecem je došlo na pomoč vojaštvo. Vojaske čete so bile odposlane na Vič in njega okolico ter v Pol-hov gradec.

Položaj na Viču in Trnovem. Najhujše ste gospodarili v usodni noči Glinšica in pa Gradašica. Pod vodo je bila cela Rožna dolina in ljudje, ki so imeli opravka v mestu, niso mogli niti domov, ker je segala voda po nekaterih mestih do prs odrasčenega človeka. Došli gasilci niso mogli ničesar napraviti in so se morali omejiti samo na reševanje ljudi, predvsem žensk in pa otrok.

Posebno prizadet je takozvani "Stari Vič," ki je ves poplavljen. Najbolj visoko stoji voda v Novi vasi, kjer dosega višin pooneko celo do dveh metrov. Vsaka zveza s tem okrajem je nemogoča. Voda je drla po cestah in po vrtovih kot besneč hudournik. Tudi v Trnovem in v Kozlezi je voda skoro v vse podprtišne in pritišne prostore. Nepopisni so bili prizori, ki so se odigravali v noči od ponedeljka na torek, 27. do 28. septembra, med bučanjem valov, kriki žena, otrok in mož, med obupnimi klici: "Na pomoč! Pomagajte!"

Katastrofa je prišla tako nepričakovano in so bili udarci valov narasle pobesnele vode tako silni, da so ljudje begali kot brezumni in hiteli, da najdejo in otmejo svoje, ki so se vedno bolj porazgubljali v tem nočnem šumenju in vrvenju.

Gradašica je pri izlivu v Ljubljano porušila jez in je butnila s velikansko silo svoje narasle vodovje v reko. Velikansko škodo je napravila voda s tem, da je udrila v kleti in druge shrambe, kjer je uničila vse zaloge živil, ki so jih ljudje spravili z velikimi žrtvami in stroški za zimo.

Na več mestih so zastali v vodi in blatu avtomobili in druga vozila, tako da so jih le z

največjo težavo in poirtvovalnostjo izvlekli iz blata in vode. Po nekaterih krajih je narasla voda tako visoko, da so morali ljudje pobegniti v podstrešje in od tod celo na streho, da uidejo pretečim valovom, ki so se penili in grozeče dvigali vedno višje proti streham. Ob Gradašici se 28. septembra popoldne in tudi popoldne položaj še ni dosti zboljšal. Najvišjo višino je dosegla v ponedeljek zvečer in sicer kar štiri metre nad normalo, kar so smatrali do sedaj sploh za nemogoče, ker so bili uverjeni, da se mora voda, predno bi dosegla to višino, že razliti po poljih in odteči. Ponoči je začela voda sicer padati, toda le do gotove višine, kjer se drži trdovratno radi ponovnih nali-vov, ki včeraj cel dan niso prenehali. Gradašica drvi in vrvi kot neugnan veletok in ruši in podira vse, kar se zoperstavlja njenim umazan in razbičanim valovom.

Popolnoma poplavljeni je Kozlezi in je krog in krog obdana od vode, da izgleda kot poplavljen otok, popolnoma odrezan na vse strani od suhe zemlje. Tudi vsa Zeljarska ulica je pod vodo. Posebno veliko škodo ima posestnik, vrtnar in cvetličar Bizovičar. Voda mu je porušila okoli 35 metrov močno zidane cementne ograje, spodjedla je temelje, prodrla skozi nje, zgornji pritisk je nagliti stene in vse se je porušilo. Voda je bruhnila z vso silo po vrtovih in je odnesla skoraj vse nasade, da so ostale nekatere grede popolnoma gole, brez rodovitne prsti.

Dalje je porušila Gradišica tudi precejšen del škarpe pri Hamu, kjer se je zrušila v valovih tudi šupa, od katere ni ostalo skoraj nič, ker so vse raztrgali in odnesli valovi. Tudi tam je preplavila voda vse njive in travnike. Promet čez most pri Tenetju so morali ustaviti, ker je tako izpodjedena, da še most, že nagiba in je le malo upanja, da bi vzdržal silen pritisk vode.

Pri zadnjem mostu, ki vodi preko Gradašice je počila na desnem bregu zemlja in je voda tekom včerajšnjega dneva že veliko plast odplavila ter se zajeda vedno globlje v breg. Voda je izruvala tudi električen drog, tako, da je bilo tam v okolici predsinčnim vse v temi. Poleg tega pa so bili prebivalci tudi brez pitne vode, ker je počila glavna vodovodna cev, ki je speljana pod strugo Gradašice. Pa tudi zadnji most preko Gradašice se je pričel rušiti, ker se je voda zajedla v temeljne skale od strani. Temelji mostu se pogrezajo vedno bolj. Tako je tudi ta most v veliki nevarnosti, da se vsak čas poruši. Tudi med Kozlezi in trnovsko cerkvijo je vse pod vodo — je tudi vsa planjava ob Pasjem brodu in Cesti na loko. Pa tudi Mali graben je prestopil bregove in je preplaval vso okolico. Sploh je pod vodo cela ravan med Vičem, Tržaško cesto, Gmajno in Trnovim.

Vič je od šole dalje še vedno v vodi. Pri cerkvi je stala silnoči voda še do kolen. Vsi poplavljeni kraji tako ob Glinšici in Gradašici so povsod popolnoma opustošeni. Škoda je ogromna in se točno ne da ugotoviti.

Včeraj so povsod pridno delali, ljudje so se zopet ojačali in ščitijo, varujejo in snajžijo svoje opustošene domove. Hud udarec jih je zadel. Upajo pa, da je katastrofe konec, da so prestali najhujše in da jim bo dana prilika, da si popravijo svoje domove. Pri tem upamo, da bo uvaževala njihov mučen položaj tudi naša vlada.

Ljubljanska barje pod vodo. Ljubljana je v ponedeljek popolnoma silno narasla, proti večeru pa je nekoliko upadla. Ponoči je Ljubljana zopet za-

cela naraščati in je včeraj zjutraj še toliko narasla, da jo čisto odprte zatvornice v Gruberjevem prekopu komaj požirajo. Včeraj zjutraj je po glavni strugi Ljubljane priplaval konj.

Barje je že pod vodo, posebnim ogroženim sta vasi Hauptmanca in Črna vas. V Mostah je Ljubljana prestopila bregove, enako v Zalogu, kjer se je razlila daleč na okoli.

Razdejanje v Žireh in Poljanski dolini.

Najhujši nali-vi so bili med Lučami in Žiri. Ker je vsak promet odrezan, še ni bilo mogoče dobiti prodornih poročil. Strašen val je odnesel vse mostove do Škofje Loke. Ostal je samo novi zidani most na progi Brehovica-Ziri pri Trebijah. Tudi telefonska in brzojavna zveza je pretrgana. Brezštevilni zemeljski plazovi so zasuli cesto in strugo Sore. Več hiš je voda popolnoma porušila in odnesla. Vsi pritoki Sore so silno narasli. Največ je trpe-la vas Selo. Elektrarna v Žireh je močno poškodovana in bo najbrže uničena. Pri Škofji Loki so videli, da je voda nosila cevi od elektrarne.

Med neurjem je strela udarila v hišo Ivana Seljaka v Stari vasi. Hiša in gospodarsko poslopje je popolnoma pogorelo. Ves promet z Žirimi in Poljansko dolino radi razrušene ceste počiva, telefonska in tele-grafska proga je razdrta, tako da se v Škofji Loki ne ve nič gotovega o katastrofi, ki je v ponedeljek zopet zadela to dolino. Vaš poročevalec pa je vendar imel priliko razgovarjati se z nekim gorenjevaškim domačinom, ki je vkljub razdejanju na cesti v Poljanski dolini prišel v Škofjo Loko in mu dal nekaj podatkov o tamošnjem položaju.

Položaj je na kratko sledeč: Od Zirov do Škofje Loke je Sora odnesla vse mostove, razen betonskega na Trbijah. V Žireh je odnesla voda sedem hiš. Enega človeka pogrešajo; govori o več človeških žrtvah, a teh govoric ni mogoče kontrolirati. Polovico elektrarne in cevovod je voda tudi odnesla, stroji pa so ostali; tudi jez je vzdržal. Cesta med Žirimi in Trebijah je ponekod zasuta, drugod pa se poseda breg pod cesto. V Sovodnju je ogromen usad zasul cesto tako, da ne upajo, da bi jo bilo sploh še mogoče izpeljati.

V Gorenji vasi je valovje odneslo Fortunatov jez in mlin ter Kalarjevo žago, drvarnico, šupe, enega junca itd. Voda je stala na šolskem vrtu in v Mrakovi trgovini. Mrakova hiša bi bila gotovo hudo trpela če bi je ne bil gospodar zavaroval z nekakim nasipom, ob katerem se je glavni naval nekoliko odklonil.

Hrib za vasjo je ves razkopan in se boje, da bo potisnil na vas velik usad, če bo še deževalo.

V Srednji vasi "pri Čudetu" je tak plaz od zgornje strani že zasul hišo in hlev; tudi cesta je zasuta.

V Poljanah je pri Jezeršku (okrog 150 metrov od rečne struge) tekla voda skozi okna v trgovino. Okrog hiše trgovca Dolinarja se zgrinja še danes kalno valovje; ljudje so ostali v hiši, ni jih bilo mogoče rešiti.

Med Brodmi in Šefertom je na mestu, kjer je napajalno korito, ostalo ceste le še za en meter na široko.

V Bodovljah je voda odnesla kozolec. Šefertsko, bodovljsko in zminsko polje je popolnoma uničeno in odplavljeno.

K včerajšnjemu poročilu iz Škofje Loke ni dosti dostaviti. Na Studencu in v Zvezdi je ponekod blata do kolen. V hišah je voda pustila hlode (!), dračje, ribe, blato itd. Fužina, ki je izginila brez sledu v valovih, je stala od leta 1586. Valovje Sore, ki si je izjedla strugo od

izliva, Selsčice in Poljanske dalje bolj na levo na suško polje, še vedno besno vre. Nekaj Puštalcev je včeraj prišlo čez železniški most v Medvodah (bližje ni nobenega) v mesto. Lep ovinek, kaj hočemo!

Povedali so med drugim tudi to, da sta pri "Kernčku" v Puštalu utonili dve kravi in dva prešiča. Ljudje pa so se rešili na ta način, da so razdrili streho in potem polagali lestev od strehe na drevo in od drevesa do drevesa, da so po nji kot po brvi prišli na varno.

Katastrofa, ki je zadela te kraje, je strašna, in škoda se še ne da niti približno preценiti. Potrebna je takojšnja in izdatna pomoč. O puštalskem mostu ni zakaj je ta solidno izdelani most držal le eno leto, bomo pa še govorili. Domačini so vedeli, zakaj so zahtevali drugačen načrt.

Polhov gradec.

Iz Polhovega gradca je veliko županstvo prejelo poročilo, da je voda odplavila več hiš, žag, mlinov in gospodarskih poslopij. Polja so vsa zasuta. Voda je odnesla več mostov. Polhovgradsko županstvo je čez Koren, Horjul in Drenov grič poslalo poročilo, da je voda odnesla hišo Jožefa Koprivca, hlev Jožefa Peklara, hišo Marije Koprivce in gasilski dom.

Županstvo je nujno prosilo za vojaško pomoč in kakor ču-jemo, bo šla danes četa vojakov čez Drenov grič v Polhov gradec, da pomaga prebivalstvu pri reševanju delih. Kolikor je dosedaj mogoče preценiti, znaša škoda gotovo nad štiri milijone dinarjev.

Medvode.

Gorenjski vlak vozi med Vižmarji in Medvodami zelo počasi. Na dveh mestih se je tik ob nasipu utrgal plaz in se pomaknil za pol metra proti Savi. Višje od Mednega je Sava zelo narasla. Vse ogromno množino vode ne more sprejeti v svojo strugo. Razlila se je čez bližnje nizke bregove in ostala v tej višini tekom včerajšnjega dopoldneva. Popoldne je vsled neprestanega dežja celo naraščala.

Nad Mednem se nahaja tik ob progi Tometova žaga. Ves včerajšnji dan je bila še vedno obdana s potoki umazane vode. Žaga je po povodnji veliko trpela. Voda je odnesla veliko lesa, ki je bil v hloodih zložen. Od te žage dalje stoji voda na vseh travnikih in njivah. Kotlinica, ki je med Medvodami (postajo) in Presko, je popolnoma pod vodo, ki sega do železniškega tira prav do tračnic.

Državni most čez Soro se je v ponedeljek porušil. Les in drugo, ki je priplavalo iz Gorice, se je vprlo v podstavke. Vodni val se je z ogromno silo zaletel v to leseno steno, ki je nenadoma nastala. Most se je vdal in se na desni sredi glavne toka Sore med strašnim hrúšcem in pokanjem prelomil in raztrgal. Trenutni zastoj vode je vrgel velik val vode v malo levo korito, tako da je tu udarila na levi zadnji del mostu, ki je zbobnel v razburkane valove.

Očividci so videli, kako je sedaj voda nemoteno valila v Savo les, orodje, pohištvo, seno, živino itd. Divja razigranost naravnih sil je v nezmanjšani meri trajala par ur. Na desnem bregu je voda ob mostu izpodjedla oba obrobka. Frtlinova hiša je prišla v nevarnost. Tik ob hišnem oglu se je porušil nasip. Radi tega so jo popolnoma izpraznili do predmetov najmanjši vrednosti.

Nad postajo Medvode je v ponedeljek vdrla voda čez progo in jo visoko naplavila. Promet je zastal le za kakih dve uri. Progo so hitro očistili in vzpostavili redni promet. Vodne mase so tudi železniškemu mostu čez Soro močno izpodjedle z obeh strani njegov obrobek temelja. Štirje brzojavni dro-

gov, ki so bili na vsakem obrobku, so se podrli. Zica je deloma pokopala, deloma pa je napetost vzdržala in ohranila dva droga nad vodo. Vlak vozi čez most zelo počasi. Včeraj so prišli iz Ljubljane delavci, ki so napeljali par najnunejših žic.

Papirnica v Goricanah je silno trpela. Precej prve hiše od železniškega mostu proti tovarni so bile do skoro strehe, oziroma do slemena v vodi, kakor pač stoji visoko. Pirhov mlin je bil v vodi do srede strehe. Vodni valovi so trgli s strehe opeko. Tovarniški vrt je opustošen. Spodnji del zidane ograje se je porušil.

Razdejanje v tovarni je silovito. Voda je pograbila nalozhen les in znosila v notranje dvorišče. Iz tal je iztrgala položene tračnice. Med nje se je zatikal les, ki se je nagromadil v toliki množini, da je zajel tok in tako obvaroval tik ob Savi ležeča tovarniška poslopja, da jih vodni val ni spodnesel. Most čez Soro proti škofjovski graščini je gladko odrezala na obeh straneh. Tovarni je odneslo novo klad, ki je velika 57,000 litrov.

Dolina proti Retečam je pod vodo. V Spodnjih Senicah je odneslo most. Otroci, ki so šli v šolo, se niso mogli vrniti domov, ampak so morali prenočiti v šoli in pri sosedih. Krmeljev mlin pri Retečah je voda popolnoma zalila in porušila notranjost. Most med Godešcem in Gostecami je bil dograjen lani. Voda ga je v ponedeljek porušila že ob dveh popoldne.

Na nekaterih mestih so plavajoči hloodi zadeli na žice za zapiranje prehodov čez železniški tir in jih natrgali.

Preska pri Medvodah.

Ni še pozabljeno razdejanje, ki ga je napravila voda v Ločnici, že je zopet to okolico zadela katastrofa. Topot je pa menda najbolj trpela Preska pri Medvodah. Vsed silnih nali-vov, ki so trajali celo noč od 26. 27. septembra in danes neprenehoma, so potoki, ki prihajajo iz severnih odrastkov Polhovgrajskih Dolomitov, silno narasli, med njimi posebno Preščenica, ki izvira pod Tehovcem in teče skozi Presko. Kakor veletok se je valila skozi vas, trgala zemljo, bregove, odnašala mostove, svinjake, šupe, izpodjedala mline in hiše, vdrla vanje in v hleve ter ograjala ljudi in živali.

Pleškov mlin se bo najbrže zrušil, ker je ves izpodkopan, ogrožen so posebno hiše g. Zagarja, Kavčiča in Livca. Vse so izpodjedene, voda se je valila okrog njih. Zagarjevega bolniga očeta so morali rešiti skozi streho. Komaj so rešili živino, naravnost iz deročih valov. Višek je dosegla voda danes prepoldne; ko bi bilo to ponoči, bi bile človeške žrtve neizogibne in reševanje živine bi bilo skoro izključeno. Tako je voda uničila le nekaj panjev čebel.

Ravno tako sta narasli Mavveljšica in Zakonšica, ki se izlivata pri Seničici v Savo. Tam je celo posestvo g. župana J. Šušteršiča globoko pod vodo. Železniška proga je deloma pod vodo.

Preska je od deročih voda obdana in skoro odrezana od sveta. Otroci, ki so prišli danes zjutraj v šolo, čez par ur že niso mogli domov. Ostali so v šoli, kjer so dobili nekaj okrepčila. Proti večeru so jih pogumnejši možje prenesli čez deroče vode na cesto, da so lahko prišli domov. Na večer so vode nekoliko upadle, vendar lije dež v presledkih dalje, da se bojimo še hujšega razdejanja ponoči. Škoda je velika in pomoč nujna.

Včeraj, 28. septembra, smo dobili poročilo, da je Preska še vedno odrezana od promela.

Kamniški okraj.

Tudi kamniškemu okraju povodenj ni prizanesla. Vse vo-

de so silno narasle, posebno Bistrica, Nevljica Plata in Rača. V Črni je voda odnesla vse brvi in manjše mostove. V Stranjah je Bistrica porušila gornji most. Na Viru pri Domžalah je voda segla skoro do vrha državnega mostu. Most, ki veže Domžale z Ihanom je bil v veliki nevarnosti. Ihanški pismonoša je moral na konju v Domžale po pošto in je na cesti segala voda konju do pasu.

Most čez Račo na Podrečju je počil in je ustavljen promet. V Mengšu je bilo najhujše v ponedeljek zvečer okoli 10. ure. Voda je udrila v kleti in tekla po trgu do 10 centimetrov visoko. Ljudje so kličali na pomoč.

Trzin je v vodi. Voda dere po državni cesti proti železniški progi in ob njej. Vse polje okoli Trzina je pod vodo. Še hujša nesreča bi nastala, če ne bi okrajni glavar svetnik dr. Ogrin že prej odredil čiščenje Pšatine struge.

Iz Kamnika nam poročajo: Že od nedelje popoldne pa skozi do torka, ko to pišemo, v Kamniku lije izpod neba neprenehoma in grmi ter se bliska, da je grozno in bobnenje ena sama nepretrgana veriga. Bistrica in vsi pritoki strahovito naraščajo, da so v veliki nevarnosti brvi in mostovi in nisi sigurni, če stopiš nanj, da te ne odnese z mostičem vred umazana voda. Pod melijsko brvjo je že odnesla košček jezu in napravila veliko škodo pri gradnji Bonačeve elektrarne niže Perovega.

Potniki, ki so se v ponedeljek odpeljali iz Ljubljane v Kamnik, so morali pri Črnučah izstopiti vsled pretrgane proge in so prišle nekateri v Kamnik s tovarnim vlakom, ki jih je prestopil še iskat, drugi s Kregarjevim avtomobilom takom, ki je, čim je zvedel za nezgodo, takoj odhitel v pomoč potnikom. Že vlak, ki prihaja v Kamnik ob četrta na 4 popoldne, je prišel v ponedeljek šele ob sedmi uri zvečer. Proga je pretrgana med šest do devet kilometrov.

Litija.

Sava je pričela polagoma naraščati v ponedeljek ob 9. zjutraj. Seveda takrat nihče ni mislil, da pomenja to naraščanje zopet katastrofo povodnji, ker je bilo to naraščanje upravičeno z ozirom na velike padavine v nedeljo popoldne in ponoči.

Okoli poldneva pa je začela Sava močno naraščati ter je popolnoma porjavela tako, da se je vedelo, da se je na Gorenjskem utrgal kak oblak ter zgodila vremenska katastrofa. Proti večeru je že pričelo prinašati suhljad, polno buč, jabolok, v mraku je začela Sava še prinašati cele hlood, trame, ob 9. zvečer pa dele porušeni mostov ter cele bale papirja.

Okrajni glavar g. Podboj je proti večeru prejel prvo brzojavko iz Ljubljane, v kateri se obvešča, da Sava katastrofalno narašča ter da pride glavni val v šestih urah do Litije. Prebivalstvo ob obeh bregovih Save je bilo takoj o nevarnosti obveščeno ter je svoje stvari, v prvi vrsti živino iz hlevov, spravilo na varno. Ravno tako so lesni trgovci svoj les odmaknili, tako da v tem oziru ni veliko škode.

Glavni val je prišel v Litijo ob 11 uri ponoči ter je Sava v teku dveh ur rapidno naraščala. Ob pol dveh zjutraj je dosegla višek ter je limnigraf takrat kazal 5.25 m. Poplavila je cesto za Savo do občinske hiše. Ta višek je obdržala do 4. ure zjutraj, nakar je pričela padati. Ko to poročamo, kaže opoldne limnigraf ravno štiri metre; je pa Sava zopet malo v naraščanju.

Litijski most, ta star savski veteran, junaško klubuje groznim valovom, ki prinašajo cela drevesa ter je nedvomno, da bo tudi to katastrofo junaško pre-stal, kot ono v letu 1923, ko je

bila voda do vrh mostu, sedaj pa do vrh mostu še manjka 1.50 m. Sicer obstoja majhna nevarnost za most, ker so se na drugo "joho" zakalili močni tramovi polno grmovja, ki majo mostno tramovje. Popoldne se bo skušalo to tramovje odstraniti.

Največ škode je nastalo na litijskem polju, ki je popolnoma pod vodo, ter Sava tu odnaša vse poljske pridelke. Nekateri pogumni posestniki so še ponoči s polja vozili zeljate glave, buče itd., čeprav je bilo polje že takrat pod vodo. Precej škode utrpeli tudi gosp. tovarnar Lajovic, ker je v njegovo tovarno udrila voda, ter je moral stroje demontirati.

Svoj ognjeni krst prestaja tudi "klerikalna kula," Lebin-gerjev vrh, katerega je porušila povodenj leta 1923 in kjer je bila ravnokar dovršena betonska škarpa. Vrt je bil sicer popolnoma poplavljen, škarpa pa ni prav nič trpela. Betonski oporni zid pri Kokliču se je posebno izkazal, ker odbija glavni savski val v sredino struge.

Za enkrat še ne obstoja večja nevarnost za Litijo ter za predlitijske stavbe, kamor voda še ni prišla, pri povodnji leta 1923 pa so bile takrat še nedograjene stavbe popolnoma v vodi, ki je segala do glavarstva. Ob eni uri popoldne Sava zopet malo narašča ter je brzojavno najavljen nov večji val.

Vlaki vozijo na obe strani redno, ter tudi na progi Sava-Zagorje tir še ni prekinjen.

Trbovlje.

V ponedeljek predpoldne je divjala huda nevihta nad Trbovljem in okolico. Med nevihto je udarila strela v električni vod in ga močno poškodovala. Elektrotehnik in monterji so hiteli takoj na mesto nesreče in res se je posrečilo, da so po nevarnem polurnem delu zopet zvezali trboveljski obrat s falsko elektrarno.

Hrastnik.

Plaz pri šoli v Hrastniku, o katerem se je že mnogo pisalo, vsled silnih nali-vov z veliko silo prodira naprej. Voda je naplavila že do 100 metrov zemlje. Nevarnost za šolsko poslopje je velika.

Brežice.

Sava je pri Brežicah dosegla tri metre 80 centimetrov nad normalo in še vedno raste. Vasi Mihalovek, Mostek in Runovce so deloma poplavljen.

Nevhta v Mariboru.

V ponedeljek ponoči je divjala nad Mariborom in okolico tudi nevihta, združena z močnim nali-vom. Voda je preplavila ulice in ker so se ponekod zamašili kanali, je vdrla v kleti. Prizadeto je zlasti Petrovo selo, kjer je z gradnjo nove vile onemogočen odtok vode, kanala pa tudi ni nobenega, tako da je voda zalila precej kleti. Drava je močno narasla, kar dokazuje, da je tudi v gornji dravski dolini besnela nevihta.

Požari vsled strele.

V ponedeljek okrog 12. ure ponoči je strela udarila v kozolec posestnika Franc Ogrin na Stari Vrhnik. Požar, ki je nastal, mu je uničil vso krmo in vozove. Škoda znaša okrog 200,000. Domače gasilno društvo je bilo takoj na licu mesta in je obvarovalo drugo poslopje. Posebno se je zahvaliti vrhniškemu gasilec z g. Josipom Jelovškom na čelu.

Dne 27. septembra ob pol štiri uri popoldne je udarila strela v kozolec posestnika Josipa Mlakarja po domače Goleža na Ponikvi ob južni železnici. Kozolec je bil največji v vasi, poln sena, suhe detelje in fižola. Pogorel je do tal. V veliki nevarnosti so bila bližnja stanovanja in gospodarska poslopja. Gasilci in vaščani so pridno gasili. Bog je dal še dež brez vetra in tako se je posrečilo ogenj omejiti.

"Slovenec"

LIFE AND LABORS
of
Rt. Rev. FREDERIC BARAGA,
First Bishop of Marquette, Mich.
By
P. CHRYSOSTOMUS VERWYST,
O. F. M.
of Los Angeles, Cal.

"At present, mission is with out a priest, but the missionary at Point St. Ignace, Rev. A. Piret, comes here every other Sunday and attends the mission. I confirmed 123 persons in these two missions, partly children, partly adults. From Mackinac I set out to return home, where I arrived on the 26th of November.

"Notwithstanding my advanced age I always feel very well, thanks be to God. I hope to serve the Lord in these missions for a long time. I am very well satisfied with my priests. They serve God zealously and uprightly and they willingly bear privations and hardships. I assist them as much as possible and I thank the Rev. Directors of the Leopoldine Society for the charitable help they annually give me. In regard to pecuniary matters I depend upon Europe; whatever I have, I receive from there. My diocese has no income whatever, not a farthing!"

CHAPTER LVI.
Interesting account of the Founding of the Sister's School at L'Anse Mission. Bishop Baraga's First and Last Dying Gift to the School.

We give the following account as we have it from the lips of Father Terhorst, the venerable pastor of the above named mission, a most zealous missionary who has devoted 39 years to the religious, moral and social elevation of the Chippewa Indians of his mission. We hope that the Rev. Father will not be offended at the liberty we take of giving his most interesting narrative to the public for the honor of God and the edification of the reader.

Father Gerhar Terhorst, an Hanoverian by birth, was ordained by Bishop Baraga in 1860, and in the following year was appointed to succeed Rev. Edward Jucker as pastor of the L'Anse mission. The bishop told him to go there, remarking that he had spent ten of the most pleasant years of his life there. At first Father Terhorst felt lonesome in his Indian mission and wished to leave. But Bishop Baraga encouraged him to stay and advised him to busy himself with manual work. Being entirely isolated from the society of the whites and confined exclusively to his Indians, the young Father soon learned to talk Chippewa fluently.

The government had appointed a certain Mr. D. as Indian teacher for the L'Anse Reservation. He was the father of seven children, but totally unfit to teach Indian children. Father Terhorst soon saw this and was determined to secure Sisters for his school. Mr. D. was, of course, highly displeased and in a letter complained of the father to Bishop Baraga. Bishop Baraga wrote to Father Terhorst not to molest Mr. D., advising him, at the same time, of the impracticability of having Sisters in L'Anse, as there were no means of supporting them. But Father Terhorst did not relinquish his idea. Mr. D. then tried to turn the Indians against him and made up a petition to have him removed. He endeavored to get the Indians to sign the

petition, who, however, politely but firmly refused. So it was sent to Sault Ste. Marie without their signatures. The good bishop felt somewhat aggrieved at Father Terhorst and wrote to him:

"I forbid you in virtue of holy obedience to speak against Mr. D. to have him removed." Next Sunday the Father Terhorst told his Indians what the bishop had written to him, assuring them, however, that his sentiments in regard to this matter remained unchanged.

"We are not allowed to speak," he told them "but we can think about this matter." Mr. D. finally realized that it was useless for him to stay. His school was a failure and but few children attended it, and he saw it would be the best thing for him to go. So, one day, he came to Father Terhorst and offered to leave, if the latter would buy his furniture, which he agreed to do. This left the school without a teacher, at least for the present.

Unexpectedly Sister Agatha, now Provincial of the St. Joseph Sisters of St. Louis, and Sister Julia came in a boat with Father Jucker from Hancock, Mich., to the L'Anse mission. Ven. Sister Agatha was well pleased with the place and said that they were willing to take charge of an Indian school. Father Terhorst was highly delighted at this hopeful prospect of securing good Sisters for his school. He told the Ven. Sister Agatha and her companion, Sister Julia, that he would inform within two weeks of his decision in the matter, which, of course, depended on the consent of Bishop Baraga. The bishop happened, soon after, to be at Hancock and the subject was broached to him. He answered, as usual, that he would be glad and willing to have the Sisters take charge of the L'Anse Indian school, but that he did not know how they were to be supported. Father Terhorst told the bishop that he had never asked him for a contribution nor did he expect any from him now; that all he wanted was his consent. This the bishop gave.

As Father Terhorst was about leaving the room, Bishop Baraga told him to wait a moment, when he forced upon him his silver watch as an offering for the school. At first the father declined to take the poor bishop's watch, but the latter insisted, saying he had another at home. So Father Terhorst reluctantly accepted the gift. Going into another room where Fathers Jucker, Dwyer and Sweeney were, he held up the watch saying:

"What will you give me for the watch?" Father Sweeney offered \$25 and the watch was his. This aid came very opportunely, as there was a freight charge of \$23 due on the Sisters' baggage, which Father Terhorst would not have been able to pay had it not been for this providential donation of the good bishop. So the Sisters began their labors among the poor Indian children of L'Anse. Father Terhorst surrendered to them his own house and went to live in a room in the rear of the church.

SPORTS AND SOCIAL ACTIVITIES

Edited by Stanley Zupan.

PRETTY, PLEASE

Kindly watch this column next week for particulars about the Indian Sommer Dance that will be given by the Jolly Girls and Boys No. 199 and 192 of K. S. K. J., Cleveland, O.

Beginning at 8 p. m. November 9th, 1926, dancing will start on the polished hardwood of the St. Clair Community Center. The Happy Harvester Orchestra will perform the music. Invitation cards can be obtained from any of the members of the club.

Watch next week's paper for more information about this novelty dance.

Waukegan, North Chicago, Ill.
— Za tekoče leto se je žogarska sezona nagnila h koncu; to velja tudi za nas tukaj, ki ljubimo to lepo ameriško narodno igro.

Zadnjič smo igrali v Collinwoodu, O., dne 3. oktobra z žogarji društva št. 169; šlo se je za prvenstvo žogarjev naše dične K. S. K. Jednote.

V prvi vrsti moramo častiti St. Joseph Sports 169 k njih zmagi. Potem se zahvaljujemo našemu glavnemu predsedniku sobratu Anton Grdina za njegov trud, ki ga je imel z nami, da nas je z avtomobili čakal na postaji in se ves čas našega bivanja v Clevelandu trudil z nami. Hvala tudi sobratu glavnemu tajniku Josip Zalarju, ki se je odzval našemu povabilu. Dalje izrekamo zahvalo uredniku "Glasila" sobratu Ivan Zupanu in njegovemu sinu Stanley-u za vso poštovanost. Dalje ne smemo pozabiti vrlih St. Joseph Sports, fantom in dekletam, ki so nam nudili kot pravijo Amerikanci "good time" v soboto in nedeljo večer; ravno tako tudi hvala lepa vsem drugim, ki so nam dali prenočišče. Zahvalimo se tudi vsem govornikom na sešanku v nedeljo večer, ki so nam dajali lepe nasvete za prihodnje leto.

Naš namen iti v Collinwood ni bil, da bi igro dobili ali zgubili, ampak v korist športne ideje pri naši K. S. K. Jednoti. Upamo in želimo, da prihodnje leto se ustanovi v vsaki naselbini, kjerkoli je kako krajevno društvo naše Jednote in Base Ball Team; kajti Waukegan je bil prvi, ki je prišel s to lepo idejo na plan že pred zadnjo konvencijo v Clevelandu, kjer smo dobili dovoljenje, da smemo nositi ime K. S. K. J. na naših uniformah. S pomočjo našega glavnega tajnika brata Josip Zalarja se je zatem ustanovilo že več takih žogarskih teamov tudi po drugih mestih. Se enkrat vsem skupaj lepa hvala za vse, in upamo, da se še kdaj srečamo na žogarskem igrišču.

S sobratiskim pozdravom,
St. Joseph's Base Ball Club 53,
Mike Opeka, Manager

Waukegan, Ill. — Sports Editor: The desire of the St. Joseph Base Ball Club of Waukegan, Ill., is to thank through this paper the St. Joseph Sports of Collinwood for the sportsmanship they have showed us on and off the baseball field Sunday, October 3rd. Hoping that we shall meet again on the ball field and we assure you that we will do everything in our power to take that loving cup away and bring it back to the state of Illinois.

Enclosed find batting averages and games won and lost during our season 1926.

Mike Opeka, Manager.
May 2, St. Josephs, 8; Kenosha Badgers, 1.

May 9, St. Josephs, 23; Highwood, 15.

May 15, St. Josephs, 15; Des Plaines, 5.

May 23, St. Josephs, 11; Milwaukee K. S. K. J., 4.

May 30, St. Josephs, 5; North Shores, 6.

June 6, St. Joseph, 3; Des Plaines, 8.

June 13, St. Josephs, 15; Milwaukee, 1.

June 20, St. Josephs, 2; Downers, 8.

July 18, St. Josephs, 9; Racine Boosters, 2.

July 25, St. Josephs, 12; Sheboygan K. S. K. J., 4.

August 1, St. Josephs, 9; Rodeman Butchers, 3.

August 8, St. Josephs, 4; Kandy Kids, 2.

August 15, St. Josephs, 8; Lake Bluff, 4.

August 22, St. Josephs, 5; Sheboygan, 1.

August 29, St. Josephs, 12; Melrose Park, 3.

September 5, St. Josephs, 3; Downers Grove, 1.

September 12, St. Josephs, 8; Silver Lake (Wis.), 3.

September 19, St. Josephs, 7; Knights of Lithuania, 5.

October 3, St. Josephs, 4; Collinwood, 5.

Won, 15; Lost, 4; Average .754

Batting averages:			
	AB	Hits	Runs
J. Mesec, cf.	60	27	24
Artach, rf.	65	27	17
Selenik, 2b.	42	16	10
Kern, 2b.	35	13	9
Zupancic, lf.	71	24	20
Chamerik, 1b	23	8	7
P. Moose, 2b	6	2	1
A. Moose, c.	19	6	10
A. Opeka, 1b.	69	21	10
Merlock, c.	57	17	19
Ewovitch, 3b.	65	19	17
J. Mesec, ss.	33	9	5
Umek, p.	53	11	9
F. Novak, ss.	20	4	4

Nioba.

(Prestavil po Ovidiju F. P.)

(Ta pripovedka iz starih poganskih časov dokazuje resničnost pregovorov: Napuh gré pred padcem.)

Po vsej Lidiji (Lidija v Mali Aziji) odmeva, po frigijskih (mesta v Mali Aziji) mestih se širi, ves svet preveva govorica o tem nenavadnem dogodku. Še pred poroko je Nioba (tebanska kraljica) poznala Arahno (dekle v Lidiji, ki je boginja Ateno pozvala na tekmo v tkanju. Boginja se je razsrdila in Arahno spremenila v pajka.), ko je bivala kot dekle v Sipibi v Mesniji (dežela v Mali Aziji); vendar si ni vzela k srcu kazni, ki je zadela njeno rojakinjo, da bi dajala prednost nebeskim bogovom in ponižneje govorila. Marsikaj jo je podžigalo k prevzetnosti: spretnost sprogova, plemeniti rod, veliko in močeno kraljestvo; vse to ji je sicer ugajalo, a ne tako kakor njeni otroci. Pač res, najsrečnejša mati bi se bila Nioba imenovala, če se ne bi bila zdela srečna sama sebi.

Terezijeva hčerka, prihodnosti večša Manto, je sredi ulice po božjem navdihnjenju svari la in govorila:

"Tebanke, pojdite trumoma, molite in zaigajte kadilo boginji Laoni in njenima otrokoma in si ovijajte lase z lavoriko! To vam Latona po meni ukaže."

Poslušajo jo in vse Tebanke si ovijejo, kakor je bilo ukazano, senca z zelenjem, sipljejo kadilo v sveti plamen in pobožno molijo.

Glej, v spremstvu množtev silne množice prihaja Nioba v sijajni frigijski obleki, vsa lepa, v kolikor je ne pahi jeza; z deh.

dično glavo maje lase, ki ji padajo po ramenih. Ustavi se. Ponosno se ozre in reče:

"Kaka blaznost, da bolj častite bogove, o katerih ste le slišali, kakor tiste, ki jih vidite! Zakaj se časti. Latona po žrtvenikih, moje božanstvo pa je brez kadila? Moj oče je Tantal, ki je edini smel obedovati pri mizi višjih bogov; sestra Plead je moja mati; mogočni Atlas, ki nosi na plečih nebesno oblo, je moj ded; Jupiter moj drugi ded: z njim se ponašam tudi kot tastom. Frigijski narod se mi klanja, gospodujem nad kraljevo palačo Kadmovu, mestu, ki ga je zgradil z breknjem moj soprog, vladam jaz in moj mož. Kamorkoli se ozrem po palači — povsod neizmerni zakladi! In moja postava — ali ni vredna boginje? Vrh tega, glejte, še sedem hčera in prav toliko sinov in kmalu zetov in sinah. Pa poprašajte zdaj, imam li vzroka dovolj, da sem ponosna! Držite si dajati prednost Latoni, hčeri nekega neznanega titana Keja, kateri ni dala nekoč širnja zemlja majhnega prostora, čka, da bi porodila! Ne nebo, ne zemlja, ne morje ni sprejelo vaše boginje. Iznana je bila s sveta, dokler se je ni usmilil Delos, ko se je potikal okrog, in ji rekel: 'Ti blodiš kot tukja po suhem, jaz po morju.' In dal začasno bivališče. Ona je mati dveh otrok; ta zarod je le sedmi del mojega. Srečna sem: kdo more reči, da ne? — in srečna bom ostala: tudi o tem, kdo more dvomiti? Obilica me je zavarovala. Premogočna sem, kot da bi mi mogla škodovati sovražna sreča. Najsi mi ugrabi mnogo, mnogo več mi bo še ostalo. Moja sreča je vzvišena nad bojznijo. Rečimo, da mi more kdo od tega naroda mojih otrok nekaj vzeti; vendar na dva, na številce Latoninih, ne morem pasti. Koliko se glede na te številce razlikuje od tiste, ki ima otrok. Kar idite, le hitro mi zginite in odložite iz las lavoriko! Dovolj je darovanja!"

Odložijo Tebanke lavoriko in končajo daritev. Le s tihim šepetom — edino, kar smejo — časte boginjo.

Razsrdila se je Latona in takole govorila otrokoma na najvišjem vrhu Cinto:

"Glejte, jaz sem vajina mati, ki sem ponosna, da sem vaju rodila, jaz, ki sem sklenila, da ne dam prednosti nobeni boginji razen Junoni, glejte, o meni se dvomi, če sem boginja, in na vse veke me skušajo spodriti od češčenja na žrtvenikih, če mi vidva, otroka, ne prikažite na pomoč. A ni samo ta žalitev. Po brezbožnem dejanju me je Tantalika še psovala in se drnila vaju zapostavljati svojim otrokom in mene — njo naj zadene — je imenovala brezdetno in s tem pokazala v svoj zlobnosti, da je podedovala očetov pikri jezik."

Latona je hotela še prositi, a Fojbos jo prekine:

"Nehaj! Z dolgo tožbo se kazen le zavlačuje!" In Fojba mu pritrdi. Oba zdrkneta jadrno po zraku in v oblake zagrnjena dospeta do Kadmejevega gradu.

Ravna planjava se je na široko razprostirala blizu mesta. Tu so neprestano pekotali konji, nešteta kolesa in trda konjska kopita so drobila zemljo v prah. Tam skačejo nekateri Amfionovi sinovi na iskrene konje; sedeč na hrbtih, ki se rdečijo od trskega škrla, nategujejo z zlatom vdlane vajete. Ko med temi izmenos obrača konja v določenem krogu in brzda pe-nečo se, ival, vzklizne:

(Konec prihodnjice)

Večkrat dežuje na pravičnega, ker mu je krivčnik njegov dežnik odnesel.

V vseh zadevah se lahko najde vzroke; ne pa pri vseh ljup, v kolikor je ne pahi jeza; z deh.

Našim trgovcem

je dobro znana uljudna potreba naše banke. Ugodnosti, ki jih prejemo od nas potom svojega čekovnega računa so mnogovrstne. Tudi vi ste lahko istih deležni ako imate ULOŽEN DENAR NA ČEKOVNI RACUN ter bi nas veselilo vam dati nadaljna pojasnila v ti zadevi. Mnoga naša društva plačujejo svoje izdatke s čeki, izdanimi na našo banko; istotako K. S. K. Jenota v svojo popolno zadovoljnost.

Kadar potujete, vzemite na pot naše potniške čeke, katere izmenjate lahko povsod kakor ček registrovan v Vašim podpisom, ako bi ga v slučaju izgubili.

Naš kapital in rezervni sklad v vsoti več kot \$740,000, je znak varnosti za vaš denar.

JOLIET NATIONAL BANK

CHICAGO IN CLINTON ST. JOLIET, ILL.
Wm. Redmond, preds. Chas. G. Pearce, kasir,
Joseph Dunda, pomoč. kasir.

PREVIDNO in PAMETNO

ravna oni, ki svojega denarja ne drži doma brez obresti, ampak ga nalaga v varne, državne, okrajne, mestne (municipalne) ter šolske bonde in bonde obveznih korporacij, ki mu donesajo od 5% do 6% obresti na leto. Te obresti se lahko z odstriženimi kuponi lahko zamenja vsakih 6 mesecev. Če rabite denar, lahko bonde vsak dan morda celo z dobičkom prodate.

Način kupovanja bondov je priporočati tudi podobnim organizacijam in društvom.

Skoro vse bonde, katere lastuje K. S. K. J. smo jih MI prodali v popolno zadovoljnost. Pišite nam za pojasnila v slovenskem jeziku, da vam določimo ponudbenecirkularje.

A. C. ALLYN & CO.

67 W. MONROE ST., CHICAGO, ILL.

SEDAJ JE ČAS ZA -- Newyorško grozdje

Grozdje v državi New York bo kmalu popolnoma zrelo in se bo pričelo razpošiljati. Kakovost grozdja je letos najboljša, in kakor veste, je "new-yorčan" za naš okus najboljši in ga v tem oziru nobeno grozdje ne "bita." Tudi čisti se najhitreje in najlažje.

Sedaj je cena razmeroma zelo nizka, in ako si sploh mislite napraviti kaj grozdnega soka, je v vašem interesu, da si naročite eno ali več kar.

SEDAJ JE ČAS ZA NAROČITEV
Naročila in druge dopise pošljite na:

Jugoslav - American Corporation
455 W. 42nd STREET, NEW YORK CITY, N. Y.

F. KERŽE,
K. S. K. J. Društvom:
Kadar naročate zastave, regalije in drugo, pazite na moje ime in naslov, če hočete dobiti najboljšo blago za najnižje cene.
Nalrži in vzorci ZASTONJI

JAKOB ORAŽEM

WENONA, ILL.

Prvi in edini slovenski pogrebni zavod

v tem mestu in okolici, La Salle, Peru, Livingston in Rutland, Ill.

Oskrbuje pogrebe v popolno zadovoljnost strank. Ima na razpolago avtomobile za poroke, krste in druge slične prilike. Lastnik tega podjetja je član K. S. K. Jednote.

Črna smrt

Zgodovinska alika iz XVII. stoletja.
Spisal Kaaver Meiko.

(Konec)

Premagovalo ga je divje hrepenenje po ljubljani deklici. Kakor nikoli v življenju, je zahrepenel zdaj po nji, ko je ni več bilo.

"Z rokami bi te izgrebel iz groba! Prišel bi te na srce, poljubljal bi te z divjim ognjem, da bi ti mrzlo telo s poljubom ogrel in bi mi v objemu oživel! O ljubljena, oboževana..."

Nenadoma je planil pokoncu. Bilo mu je, da zblazni, ako še nekaj časa ostane na mestu, ki mu hrani in krije najdražjo, a mu brani do nje. V glavi mu je vrelo, v sencih mu je kovalo, srce mu je utripalo, kakor da mu hoče prsi razgnati.

"Z Bogom, ljubljena, z Bogom!"

Hitel je h konju. Komaj da je pozdravil Rajavca, ki je prišel, da ga povabi v žalostni, zapušteni svoj dom, in že se je zavijtel na vranca. Izpod bodele ga je, da se je zvesta žival vzpela in je kakor lastovka švignila skozi vas. Drvela sta po cesti, da se je dvigal oblak prahu za njima.

"A kam? Domov? Ne, domov ne! Saj nimam več doma. Kaj mi bo brez nje? Ko pa bo stanovala v njem vedna žalost in vzdihovala po prostorih, kjer naj bi se glasil zvonki njen smeh, srebrna njena govornica. Ne, domov ne! Kam daleč! Proč od sveta, v stran od ljudi!"

Doli proti Turnišu je obrnil konja. Udaril ga je s stremenom, da je hitel kakor pušica, izstreljena iz trdo napetega loka.

Na pogorišču ob gradu je delala gruča ljudi: majhna množica, ker ljudje se sedaj tudi za take nesreče niso mnogo brigali. Začuden so gledali jezdec.

"Ta pa jezdi, kakor bi bil pozigalec!"

A Dominik se ni zmenil ne za njih izjave in zvedave pogleda ne za pogorišče.

Po široki cesti spodaj pod gradom je počasi in leno stopal širokopleč, rdečelas Haložan. Tudi ta se je začudil jezdecu, ki je kakor blazen podil konja po prašni cesti.

"Kam za vraga tako divja? Ali morda hoče ubežati črni smrti? Bedak ti!"

Daleč doli med njivami se je črnil gozd. Kakor zapuščen je stal na širnem polju. In vse polje je bilo zapuščeno, žalostno. Razen Haložana in Dominika ni bilo žive duše ne na cesti, ne na vsem polju. Vse kakor izumrlo, vse kakor s prokletstvom udarjeno. Se gozd je stal tako molčeč in žalosten, kakor bi čutil gorje, ki stiska in mori srca vsepovsod okoli njega. V ta gozd je zavil Dominik; kakor v sanjah, napol v nezavesti. Le ena misel mu je polnila srce: "Da se skrijem pred vsem svetom!"

Privzval je konja ob mlad hrast; kakor na smrt utrujen se je vrgel na mehki mah. Pomislil je in zahrepenel: "Ko bi tukajle in zdajle umrl! Z veseljem bi! Tako bi se združil z njo..."

Mah je zapresketal pod njim. Vas izsušen, trd in izžgan je bil. To je bil edini glas, ki ga je Dominik slišal. Ker sicer je bilo vse naokoli tako mrtvaško tiho, da je težilo srce in misli. Listje je molčalo, ni se zganilo — mrtvo. Ker je odrevenel od groze pač tudi veter; ni več vel čez deželo, ni se več pogovarjal z listjem. Nobena ptica ni zapela, niti v strahu ni začivila, hipoma ni sanjaril zbujena; morda tudi vse mrtve! Ne en črn ni brenčal v tistem gozdnem svetlišču; ali so vsi mrtvi,

ali pa so se vsi zarili v zemljo, da se skrijejo pred gorjem in pred smrtjo, ki z mogočnimi koraki stopa po deželi. Pač, čuj! Zazibala se je veja. Verica, shujšana in mršava, je previdno, zelo boječe skočila z veje na vejo. Nenadoma se je še bolj preplašila; ker pod seboj je zaslislala bolesten, stoka-joč vzdih. Krepko se je oprijela veje in se je pazljivo ozrla nazdol. Glej, na zemlji pod njo leži človek; mah pull okoli sebe iz zemlje, prijema se z obema rokama za glavo iz zemlje, prijema se z obema rokama za glavo, glasno stoka, čudne besede mrmra in govori.

"Ne, ne morem več živeti! Umrem tudi jaz... Na to drevo se obesim!"

Vsa se je preplašila nedolžna živalca.

"O, ti gospod stvarstva! Ti, ki nas zalezuješ in moriš, ali trpiš tudi ti? Ali je tudi tebe kdo obstrlel? Na smrt...?"

Videla je, kako vstaja. Skočila je za tri veje više in se je potuhnila.

"Kdo ve, kakšne namene ima. Hudo gleda, ves razmršen in ves bled je! Ni blagih misli v njegovem srcu!"

Izza veje je opazovala, kako so je mladi neznanec oziral na bližnjo bukev, ki je stegala veje globoko doli k zemlji. Nenadoma je odšel krasni pas. Stopil je za korak bliže k drevesu. A je spet odstopil. Oči si je zakril z roko in je mrmral:

"Ne, samomorilec ne smem priti za njo v večnost. Oskrunil bi njen spomin in sebe!"

"Zapel je pas in je spet legel. Dolgo je nepremično ležal. Konj je postajal nemiren. Kopal je s kopiti in večkrat za- hrzal. A gospod njegov se ni zmenil zanj; morda ga niti niso slišali. Solnce je gledalo nanj še posevno med drevjem, ki je bridko zajokal. S solzami, ki so mu privrele na dan, ko se je srce nekoliko umirilo, se je izli- vala iz srca tudi prvotna strah- na bol, oni grozni srd zoper usodo, zoper previdnost, zoper Boga, v katerem se je dvignil in puntal zoper njega in njegove naredbe.

Dolgo je jokal. Solnce je že zšlo, ko je vstal. Lice mu je bilo blede, a mirno. Odločen sklep mu je gledal iz oči.

Odvezal je konja. Zajahal ga je in krenil po cesti gor proti mestu. Tihi, molčeči mrak, ki je sanjal nad vsem poljem, mu je bolj umirjal srce in dušo. Pogled na čudežno modro nebo, kjer so se odpirale druga za drugo blesteče oči angelov ne- beških in so milo zrla doli na trpečo, v solzah vzdihajočo zemljo, ga je utrjeval v sklepu, po velikem boju s samim se- boj storjenem...

Oče Aleksander je klečal ob mizi v gvardijanski celici. Na mizi je gorela luč, gvardijan je molil ob nji brevir.

Nenadoma ga je zmotilo v molitvi glasno trkanje.

"Ave!"

Vstal je in je zamišljal, da bi v poltemi, ki je polnila celico v ozadju, videl, kdo prihaja, kdo je tako naglo in odločno od- pri duri.

Se preden ga je prav spoznal, je klečal pred njim Dominik Sagadin.

"Castiti oče, osem bratov ste izgubili. Sprejmite mladeniča. Z obraza, ki je bil bled in pre- pal, mu je bral gorje. Dolgi črni kodri, razmršeni, neredno visi čez belo čelo doli do sol- znih oči, so mu govorili o nesre- či, ki je morala s trdo roko uda-

riti ponosnega in sicer tako sa- mozavestnega mladeniča.

Prosila je gvardijanov molk vznemirila. Zbal se je, da mu odreče prošnjo; zato je kleče, z bolestnim, tihim glasom razla- gal:

"Ona, nevesta, je mrtva in pokopana... Kaj hočem zdaj na svetu? Prazen je zame! Naj molim v celici za njo in za sebe in za svoj — srečni mir."

Gvardijan je počasi dvignil belo, shujšano desnico, ki se je z njo naslanjal ob mizo. Počasi jo je položil na glavo mladeniča. In z mehkim glasom, polnim sočutja in usmiljenja z mladeničevim gorjem, je tola- žil in prosil:

"Mir s teboj, moj sin, v tihih naših zidovih..."

Zadnja, deveta žrtev, ki si jo je črna morilka izbrala v mi- noritskem samostanu, je bil oče Aleksander, gvardijan. Sam se je ponudil Bogu v dar za ljudstvo, ki mu naj usmiljenje božje prizanesa.

Vse je žalovalo za izrednim možem, vedno ljubeznivim, vedno delavnim, vse mesto, okolica, Dravsko Polje, Haloze, Sloven- ske Gorice...

Po deželi pa je pojemale mo- rija, kakor bi se kruta dekla božja utrudila, ali kakor bi do- bila povelje od svojega Gospo- da, naj poneha, ker je padla ve- lika žrtev, darovana iz velike ljubezni...

Prišla je jesen; težki, groze polni čas je minil, črna smrt je zapustila deželo.

Ob mirnih, mlačnih večerih so hodili Ptujčani, kar jih je pustila strašna morilka živih, na izprehod, v okolico mesta ali na ptujski grad. Tedaj so vi- deli, kako se sredi polja na sa- motno stoječem griču, nekda- njem okopu, takozvanem "Ati- lovem grobu" (Se v novejšem času so pod kapelico kopali in iskali Atilovo krsto in njegove zaklade. Našli: dosedaj ničesar niso), više in više dviga ličn- stavba. Vsi so vedeli, kaj po- menja: kmet Rajavec izpolnju- je svojo obljubo, ker je črna smrt prizanesla vsaj ženi, das- mu je hčerko umorila. Bogu v čast in slavo, ker se je dal omečati in preprostiti po bla- ženem svojem služabniku in prijatelju Roku, in v zahvalc temu mogočnemu svetniku zid- r svetišče — še dandanašnji se beli širom polja, spomenik tež- kih in bridkih nekdanih dni.

Čestokrat, posebno ob nede- ljah popoldne, so klečali pred oltarjem sv. Roka ali pred stranskim oltarjem, posvečenim sv. Rozaliji, devici in mučnici štirje črno oblečeni molici. Sa- gadinova in Rajavčeva so moli- li med solzami za dušni mi- one, ki spi v tihem zemlji, in z- srčni mir onega, ki je vse zapu- stil in se je zaprl v celico, da- tam najde mir srca.

Večkrat je klečal pred oltar- jem tudi stari župnik ali kap- lan Hauptmann. In tudi t- sta prosila:

"Mir! Mir vsem, živim in mrtvim..."

Ko to pišem, se pne tam dol nad mojo domovino, nad Slo- venskimi Goricami in nad Ptuj- skim Poljem, vedro poletno ne- bo. Na polju orje kmet, nad njivami žgoli škranček, na travniku poje mlada cvetoča pastirica, ob nji skaklja zvesta njena tovarišica in družica, br- zonoga pastirčica. V vinoga- dih zori grozdje, da razveseli jeseni srca žalostnih in trpe- čih...

O čudovita zemlja, ki mi zgodovina pripoveduje o tebi toliko gorja, ki si bila nešteto- krat oškropljena s krvjo pagan- sko in krščansko, ki si pila to- liko solza, o zemlja, s slavo ožarjena, s trpljenjem blago- slovljena in posvečena, izlij Bog vsedobrotni vso svojo srečo ne- beško na tebe! Bodi pozdrav- ljena in blagoslovljena od nje- ga, ki te je ljubil z zvesto lju-

beznijo vse dni n ure življe- nja in te bo ljubil, oboževal in proslavljal, da leže, izmučen od življenja in trpljenja in od tru- da delavnega dne, v grob v tuji zemlji...

Lepe prilžnosti ne smeš sa- mo z misljo loviti, ampak po- grabiti jo enkrat tudi z roko.

Bahaču se zdi ves svet niče- ven; svet smatra pa bahača za malenkost.

Marsikatera nepremišljena beseda izgovorjena v šali je povzročila že dosti gorja.

BIRMA BIRMA

Ravnokar smo dobili čisto nove svilene bele obleke kakor tudi vse dru- ge potrebščine za birman- ce.

Ne pozabite, da dobite pri nas boljše blago po niž- jih cenah.

Se vam priporočam!

BENNO B. LEUSTIG

6424 St. Clair Ave.

Cleveland, O.

KAŠELJ IZGINE,

razdraženje in hrupavost se od- strani z pravočasno rabo zdravila

Severa's

Cough Balsam.

Je priljubeno zdravilo tekem zadnjih 45 let; vsled tega je preiskušeno.

Cena 25 in 50 centov.

Vprašajte zanj v lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

MRS. ANTONIJA RIFFEL,

slovenska babica

522 N. Broadway JOLIET, ILL.

Telefon 2380-J.

Priznalna pisma.

"Čenjeni Mr. Wahcic: Lepo se vam zahvalim za vašo čudodelno Alpen Tinkturo, katero sem rabi- la z najboljšim uspehom. Da ni- sem rabila vaše Alpen Tinkture, bi lase popolnoma izgubila. — Mary Stalcer, Cleveland Ohio.

"Dragi mi g. Wahcic: Z vtisjem se vam moram zahvaliti za vašo v resnici čudodelno Alpen Tinkturo. Porabil sem samo eno steklenico in so mi las- ke krasno narastli na glavi, na tistem mestu, ko sem jih že pred 12 leti izgub- il. Zato vam ostanem vodno hvaležen. Daniel Gruich, P. O. Point Anne Bel- leville, Ont. Canada

"Vaša Bruslin tinktura v resnici prav izvrstno deluje proti sivim la- sem. En dober teden sem tisto rabi- la in imam popolnoma naravne lase kakor mladenič 18 let star. Ostanem vam hvaležen za pošteno postrežbo: Fred Ritzich, 1125 So. Kend Str., South Bend, Ind.

"Čenjeni Mr. Wahcic: Rabil sem vaš Wahcic Fluid zoper revmatizem in rganje po kosteh. V štirih dneh sem popolnoma ozdravel kakor tudi moj pri-atelj, katerega je strašno trgalo po- costeh, da ni mogel ne hoditi in ne spa- ti, sedaj je popolnoma zdrav. Ostan- va vam hvaležna in želiva, da bi se vsak rojak v takem slučaju do vas obrn- il. Mike Kodrich, P. O. Box 221 New Brighton, Pa."

Vsakemu \$5.00, ki bi rabil moja zdravila brez uspeha.

Imam še dosti drugih zdravil, ka- tere so potrebna za vaško družino. Pi- site takoj po-cenik ga pošljem zastonj.

JACOB WAHCIC

1436 E. 95th St. Cleveland, Ohio.

ITALIJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in importiramo vsako- vrstne pravo- stne

ITALIJAN- SE HARMONIKE

robnega dela, ki so najboljše na svetu. Jam- dene dosti. Naše cene najnižje. Poizk na harmoni- ke zastonj, našim kupcem. Pišite po brez- plačen cenik.

RUATTA SERENELLI & CO.,

1014 Bush Island Ave., Dept. 73, Chicago, Ill.

Boleči sklepi.

Vse bolečine hitro izginejo z Johnson's Belladonna obližem.

Dosti boljše kot začasno ribanje li- nimosti itd., je zoper bolečine, rganje in okorelost Johnson's Belladonna obliž, ki steherni dan pomaga tisočerm trpečim.

Na milijone ljudi v vseh delih sveta, se že nad štirideset let poslužuje sla- vna Johnson's Belladonna obliža. Bel- ladonna obliži so oficijeln priznani v skoro vseh lekarniških prepisih na sve- tu, Johnson's Belladonna obliži so pa priznani kot najboljši. Ne vsebujejo sa- mo vse zdravilne moči, ampak jo ohr- njajo tudi v popolnem stanju, da la- hko takoj vplivajo na sklepe. Vsele- ga daje Johnson's Belladonna obliž ta- ko hitro in uspešno pomoč.

Ce trpite vsled bolečih sklepov, hrb- tobola, nevralgije ali revmatizma ter vam linimenti, vrljavanja in mazila ni- so pomagala, pojdite v lekarno ter ku- pite Johnson's Belladonna obliž. Pri- lopite ga danes a boleče mesto. Veseli boste in presenečeni, da tako opazili, kako hitro je izgnila bolečina in oko- relost. Po vseh lekarnah. —Adv't.

Imam na zalogi že nad 14 let

LUBASOVE HARMONIKE

vseh vrst in modelov, nem- ške, kranjske in chromati- ne; tri in štirivrstne, dva- krat, trikrat in štirikrat uglašene.

Imam na zalogi tudi kov- čeke, glasove, nove gotove mehove in druge posamezne dele. Cene harmonikam sem znatno znižal.

Pišite po cenik na:

ALOIS SKULJ

323 Epsilon Brooklyn, N. Y.

Edini zastopnik in založnik LUBASOVH HARMONIK v Združenih Državah.

DOMAČA ZDRAVILA.

V zalogi imam jedlino dišave, Knajpovo jecmenovo kavo in impor- tirana zdravila, katera priporoča magr. Knajp v knjigi

DOMAČI ZDRAVNIK.

Pišite po brezplačni cenik, v ka- terem je nakratko popisana vsaka rastlina za kaj se rabi.

V ceniku boste našli še mnogo drugih koristnih stvari.

MATH PEZDIR

Box 772, City Hall Sta. New York, N. Y.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice vsake vrste, oporoke in vse druge v notarski posel spadajoče dokumente, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Pišite ali pridite osebno.

ANTON ZBAŠNIK

Slovenski Javni Notar

4905 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

ZASTAVE, BANDERA, REGALJE IN ZLATE ZNAKE

za društva ter člane K. S. K. J. izdeluje

EMIL BACHMAN

2107 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill.